

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Diplomová práce

2010

Jan Zíkl

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Ústav práva autorského, práv průmyslových a práva soutěžního

**SPORT A PRÁVNO DUŠEVNÍHO
VLASTNICTVÍ**
-
ZEJMÉNA AUTORSKOPRÁVNÍ ASPEKTY

Diplomová práce

Jan Zikl

Vedoucí diplomové práce:	JUDr. Veronika Křesťanová, Dr.
Zpracoval:	Jan Zikl V. ročník Selská 9, Praha 10, PSČ 102 00
Datum uzavření rukopisu:	12. 2010

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 1. prosince 2010

.....
Jan Zíkl

Na tomto místě bych rád poděkoval JUDr. Veronice Křesťanové, Dr., vedoucí mé diplomové práce, za cenné rady, připomínky a zejména nové pohledy na danou problematiku.

Obsah

OBSAH	V
1. ÚVOD	- 2 -
1.1. ÚVODNÍ ZAMYŠLENÍ.....	- 2 -
1.2. SPORT	- 3 -
1.2.1. Sport – pojem a definice	- 4 -
1.2.2. Členění sportu významná ve vztahu k této práci.....	- 5 -
1.2.3. Ekonomické aspekty sportu.....	- 6 -
1.3. SPORT A PRÁVO.....	- 6 -
1.3.1. Sportovní právo – právo ve sportu	- 6 -
1.3.2. Současná úprava a doktrína v ČR	- 9 -
1.4. DUŠEVNÍ VLASTNICTVÍ – POJEM A JEHO UŽITÍ V TÉTO PRÁCI.....	- 10 -
1.5. CÍL, ZAMĚŘENÍ A SYSTEMATIKA TÉTO PRÁCE.....	- 11 -
2. SPORT – AUTORSKÉ DÍLO?	- 13 -
2.1. PRÁVNÍ ASPEKTY – „MOŽNOST“	- 13 -
2.1.1. Americký pohled	- 13 -
2.1.1.1. Americké autorské právo - obecně.....	- 13 -
2.1.1.1.1. Originality - Nezávislost vytvoření (independent creation) a tvůrčí činnost (creativity) ...	- 14 -
2.1.1.1.2. Fixace	- 15 -
2.1.1.1.3. Subject matter	- 15 -
2.1.1.1.4. Idea / Expression dichotomy.....	- 15 -
2.1.1.1.5. Meger a Functionality doctrine	- 16 -
2.1.1.2. Sport.....	- 17 -
2.1.1.2.1. Originality.....	- 17 -
2.1.1.2.2. Subject matter §102a	- 21 -
2.1.1.2.3. Idea, Compilation	- 29 -
2.1.1.2.4. Merger Doctrine.....	- 31 -
2.1.1.2.5. Functionality doctrine	- 32 -
2.1.1.2.6. Exkurz I – sport jako vynález či ochranná známka	- 34 -
2.1.1.2.7. Fixace	- 36 -
2.1.1.2.8. Sports celebration moves	- 37 -
2.1.1.3. Částečný závěr k části 2.1.1	- 39 -
2.1.2. Český pohled.....	- 42 -
2.1.2.1. České autorské právo - obecně.....	- 42 -
2.1.2.1.1. Jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora - Originality	- 43 -
2.1.2.1.2. Dílo umělecké či vědecké - subject matter.....	- 43 -
2.1.2.1.3. Zachycení v jakékoli objektivně vnímatelné podobě	- 44 -
2.1.2.2. Sport.....	- 45 -
2.1.2.2.1. Přirovnání k jiným dílům a výtvorům	- 45 -
2.1.2.2.2. Sport – dílo dramatické, choreografické či pantomimické.....	- 45 -
2.1.2.2.3. Sport – dílo souborné?	- 46 -
2.1.2.2.4. Sport a sportovní prvky/komponenty – dílo a části díla.....	- 48 -
2.1.2.2.5. Sport – formát pořadu a jednotlivý pořad	- 50 -
2.1.2.2.6. Umělecká povaha sportu.....	- 51 -
2.1.2.3. Částečný závěr k části 2.1.2	- 55 -
2.2. SPORTOVNÍ ASPEKTY (POLICY) – „VHODNOST“	- 57 -
2.2.1. Omezení současných a budoucích možností sportu	- 57 -
2.2.1.1. Set sportovních prvků/částí ve veřejné sféře	- 58 -
2.2.1.2. Sportovní výkony - šíře výluky z autorského práva	- 59 -
2.2.2. Omezení důležitosti sportovního nadání pro vítězství.....	- 62 -
2.2.3. Další aspekty a sportovní důvody.....	- 62 -
2.2.4. Částečný závěr k části 2.2.....	- 63 -
3. ZÁVĚR	- 64 -
POUŽITÁ LITERATURA	- 66 -
ABSTRACT	- 72 -

„Sport tvoří součást dědictví každého muže a ženy a nelze jej ničím nahradit.“

Pierre de Coubertin

„Budoucnost sportovního práva (již) neleží v právu pracovním či v právu soutěžním, ale v právu duševního vlastnictví.“

Holly M. Burch, Sports Lawyers Journal, Spring 1998

1. Úvod

1.1. Úvodní zamyšlení

Mnoho lidí si ani neuvědomuje, nakolik spolu sport a duševní vlastnictví souvisí, kolik různých aspektů a prvků duševního vlastnictví je v něm obsaženo. V období starořeckých olympijských her mezi sebou soutěžili sportovci s básníky, hudebníky či řečníky.

Sport (samotný) je aktivita, požitek, osobní potřeba, nehmotný produkt..., a to ať je provozován aktivně či pasivně – v určitém smyslu je to tedy nehmotný statek, který se nevyskytuje ani volně, ani bez lidského úsilí a tvořivosti. Za tento nehmotný statek jsme ochotni často zaplatit nemalé peníze. Nejčastěji je sport provozován a prováděn v určité formě, podle určitých pravidel. Tato pravidla musel někdo vymyslet, stanovit.

Diváci se účastní sportovních klání a sledují je „pro zážitky“ a vnitřní uspokojení, obdobně jako je tomu u divadelních her či filmu. Často se hovoří o povedené hře jako o baletu. Obdobně se lze setkat s vyjádřením „ten má patent na góly“. Existuje také skupina tzv. uměleckých sportů (krasobruslení, synchronní plavání), kde se mimo jiné uděluje známka právě za umělecký dojem. Sport a sportovci tak mají blízko k autorskému dílu a k výkonným umělcům.

Sport a televize – jedna z nejdynamičtěji rozvíjejících se oblastí ve 20. století. Televize přeměnila sport ve skutečně multimiliardový obchod. S tímto, a s medií obecně, souvisí z pohledu práva duševního vlastnictví problematika vysílacích práv a ochrany televizního sportovního vysílání.

Další významnou oblastí duševního vlastnictví nacházející plné uplatnění ve sportu jsou ochranné známky (zejména jejich použití ve formě log jednotlivých sportovních klubů či soutěží na výrobcích). Zvláštní postavení mají olympijská symbolika, která požívají ve většině států světa ochrany nejen jako (klasické) ochranné

známky, ale i ochrany zvláštní vycházející ze speciálních zákonů na ochranu olympijských symbolik¹.

Mezi oblasti, které nelze pominout, patří vynálezy. Sport je výrazným impulsem pro vývoj nových technologií. S tím následně souvisí například otázka možnosti jejich použití ostatními hráči (quasi nucené licence), apod. V nedávné době se také objevily úvahy nad možnou patentovatelností sportu samotného.

Sport stál také u zrodu relativně nového druhu nehmotného statku „Right of publicity“. Tento institut v sobě obsahuje některé shodné prvky s (českým) institutem ochrany osobnosti, obsahuje však i silné prvky z oblasti duševního vlastnictví. Specifikem sportu je také tzv. „ambush marketing“ – institut na pomezí práva nekalé soutěže a duševního vlastnictví.

1.2. Sport

„V současné době je v naší moderní společnosti jen málo fenoménů s tak multidimensionálním a silným vlivem, jako je sport“. Těmito výstižnými slovy uvedl svou publikaci *European Sports Law* L. Halgreen².

Sport působí pozitivně v mnoha oblastech lidského života a soužití. Působí zejména v oblasti „sociální“ - napomáhá integraci a porozumění, v oblasti „výchovné“ – učí fair play, (sebe)disciplíně, práci v týmu, či v oblasti „zdravotní“ – rozvíjí tělesnou zdatnost a kondici, napomáhá v boji s civilizačními chorobami, ale i v mnoha dalších³.

¹ V České republice je tato zvláštní ochrana zajištěna zákonem č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik

² Halgreen, L.: *European Sport Law – A Comparative Analysis of the European and American Models of Sport*. Thomson A/S, København 2004, str. 19

³ Podrobnější rozbor o pozitivních dopadech sportu na společnost je možné nalézt např. v Bílé knize sportu předložené Komisí dne 11. 07. 2007 v Bruselu – KOM (2007) 391 v konečném znění

1.2.1. Sport – pojem a definice

Mezi odborníky (ani širší veřejností) nepanuje shoda o obsahovém vymezení pojmu sport, neexistuje jednotná všeobecně uznávaná definice. Zejména se výrazně liší obsah tohoto pojmu (co vše daná osoba za sport „ještě“ považuje a co již nikoli) v závislosti na postoji konkrétní osoby a na sociologicko-kulturním prostředí, z něhož pochází. Například plavání je všeobecně považováno za sport, naproti tomu motoristické sporty již část lidí za sport nepovažuje, v případě turistiky, šachu či kulečnicku je to otázka maximálně sporná⁴.

Etymologickým základem slova sport je latinské sloveso portare (nést) a z něho vycházející starofrancouzský výraz „desporter“, který literárně přeneseně znamená „oprostit“ mysl od vážných záležitostí, bavit se. Z něj se později vyvinulo anglické „disport“ a francouzské desport (předvádět, bavit se). Jejich zkrácením vzniklo slovo sport.

Evropská charta sportu⁵ vydaná Radou Evropy v roce 1992 definuje sport ve svém článku 2 následovně: „Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které ať již prostřednictvím organizované činnosti či nikoli, si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné i psychické kondice, rozvoj společenských vztahů, nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních.“

Encyklopedie Diderot uvádí pod heslem sport následující: „...rekreační fyzická aktivita tvořící složku volného času a životního stylu, ve vrcholové podobě prováděná i jako profese. Plní funkci zdravotní i rekreační, zahrnuje momenty soutěživosti, výkonu, regulované ventilace agrese, příslušnosti ke skupině. Se sportem souvisí i problém diváctví jako masové zábavy - pohybová činnost soutěžního charakteru prováděná podle určitých pravidel. ...“⁶

⁴ I v případě plavání, činnosti všeobecně za sport považované, je třeba tuto aktivitu vymezit a odlišit ji od „koupání“. Kde přesně tato hranice povede, záleží již opět na postoji každého jednotlivce.

Podrobnější rozbor lze nalézt např. v publikaci: Tomáš Sluka: Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)“, Havlíček Brain Team, 2007, str. 13-15

⁵ Rada Evropy: Evropská charta sportu, 1992, součást Doporučení Rady Evropy č. (92) 13 REV. Stejná definice je použita též např. i v zákoně 115/2001 sb. o podpoře sportu.

⁶ Encyklopedie Diderot – Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích. 1. vydání, Dům OP, Praha: 1998

1.2.2. Členění sportu významná ve vztahu k této práci

Sport lze rozdělit podle několika různých hledisek do několika oblastí. Na tomto místě bude uvedeno členění dle dvou hledisek, které má význam pro předmět zkoumání této práce.

První členění se týká sportovních odvětví. Lze tak rozlišit⁷ sporty rutinní (a v jejich rámci zejména sporty estetické) a sporty nerutinní. Rutinní sporty se vyznačují snahou po co nejpřesnějším (ideálním) provedení výkonu, jistou rutinností daného výkonu, daných pohybů. Do této oblasti spadají zejména sporty estetické, jako je krasobruslení, gymnastika, synchronní plavání, kromě nich ale také např. lehká atletika, plavání či běžecké lyžování. U sportů nerutinních je hlavním prvkem určitá rozmanitost a (v pozitivním smyslu míněná) nejednotnost výkonů, potažmo daných pohybů. Do této skupiny spadají zejména sporty kontaktní a „přímo soupeřící“ jako je fotbal, hokej či bojové sporty.

Druhé členění se týká dělení sportu na: (1) „sportovní výkony“ – zahrnují jednotlivé sportovní pohyby (a jiné prvky) a jejich kombinace (sekvence) i celá sportovní představení, a to bez ohledu, zda se jedná o „pouhý součet několika jednotlivých pohybů (a jiných prvků) v „jednoduché“ sekvenci (např. běh na lyžích) či jako kombinace sestávající z mnoha takovýchto různých pohybů/prvků a jejich složitých kombinací, zahrnující též např. aspekty choreografické apod. Kategorie rutinních sportů tak tvoří ve značné části její podmnožinu.; a (2) „sportovní události“ - např. fotbalový zápas jako celek, utkání jako celek,⁸ a případně další specifické oblasti sportu (scripted sports plays⁹ apod.).

Je třeba zdůraznit, že hranice rozdělení v rámci jednotlivých hledisek není ostrá, a že oblasti rozčlenění podle různých hledisek se vzájemně částečně překrývají a splývají.

⁷ Rozdělení sportu dle sportovních odvětví na sporty rutinní a nerutinní, popř. sporty estetické a neestetické, a dále rozlišování mezi sportovní událostí a „sportovním výkonem“, popř. členění obdobná, využívá většina odborníků zabývajících se autorským právem ve sportu (např. K. Jeisen, T. Griffith...), neboť autorské právo se „projevuje“ v (těchto) různých částech „sportu“ (jakožto nadřazeného širokého pojmu) různě.

⁸ Sportovní událost (sports events) ve smyslu „hry jako celku“ (např. fotbalové utkání) nikoli tedy ve smyslu (sportovní) „soutěže jako celku“ (např. fotbalová liga, MS v ledním hokeji apod.); sportovní události je v této práci a pro účely této práce míněna jako kategorie odlišná od sportovních výkonů, nikoli jako kategorie nadřazená.

⁹ Částečně vlastní kategorii tvoří (scripted) sports plays – konkrétní provádění sportu/dané hry např. konkrétní hra daného fotbalového týmu podle specifických pokynů a přípravy trenéra. Někdy se tímto termínem rozumí též nebo pouze náčrtky (trenéra) zamýšleného „stylu“ hry.

1.2.3. Ekonomické aspekty sportu

Sport má vedle aspektů výše zmíněných také významnou ekonomickou roli. Podle studie¹⁰ zpracované ve Vídni v roce 2006 se sport v širším smyslu (např. včetně cestovního ruchu spojeného se sportem) podílel na HDP Evropské Unie v roce 2004 407 miliardami EUR, což odpovídá 3,7% veškeré hodnoty vytvořené v rámci EU v roce 2003. Sport se zároveň podílel na tvorbě více nežli 4% pracovních míst v EU. Jeho ekonomická role a význam přitom neustále roste.

1.3. Sport a právo

1.3.1. Sportovní právo – právo ve sportu

Cílem¹¹ této práce není zodpovědět složitou otázku, zda existuje „sportovní právo“ jako samostatný právní obor nebo pouze „právo ve sportu“ jako pouhá složenina mnoha různých právních oborů, zda si sportovní právo „zaslouží“ býti samostatně vyučovaným předmětem. Tato problematika jde svým zaměřením a rozsahem nad rámec této práce. Z výše zmíněného důvodu je zde nastíněna jen ve zcela základních rysech, pro hlubší rozbor a analýzu odkazuje na odbornou literaturu¹².

Dle doktríny teorie práva má utváření a existence odvětví práva aspekt logicko-systematický a historicko-sociologický.¹³ Pro hodnocení logicko-systematického aspektu je nutné posoudit míru disjunktivnosti (potenciálního) odvětví práva dle zvoleného kritéria¹⁴ třídění (principum diisionis) od jiných právních odvětví.¹⁵

¹⁰ Dimitrov D., Helmenstein C., Meissner A., Moser B., Schindler J.: Die makroökonomischen Effekte des Sports in Europa, Rakousko 2006

Z části obdobným směrem zaměřenou studii s názvem Analýza financování sportu v České Republice vypracovalo též Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR v roce 2009.

¹¹ Cíl práce je popsán v části 1.5

¹² Velmi detailně se touto otázkou zabýval např.: Králík, M.: Právo ve sportu, C.H. Beck, Praha, 2001

¹³ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A.: Teorie práva. 1. vydání, Eurolex Bohemia, Praha: 2001, str. 89-103

¹⁴ Id str. 90, Boguszak zde uvádí příkladmo tři kritéria: „vztahy mezi subjekty, které jsou předmětem, popř. výsledkem regulace..., účel či funkce regulace, metody regulace“

¹⁵ Poměrně často zmiňovaná a „oblíbená“ paralela „odpůrců“ vyučování předmětu sportovního práva a jeho uznání za samostatný právní obor bývá v obdobných situacích vedena s „koňským právem“ (The Law of The Horse) – zejména v podobě stanoviska děkana Právnické fakulty University of Chicago Gerharda Caspera, v němž proklamoval hrdost nad nezařazením a „nevyučováním“ koňského práva na chicagské universitě. Poukazoval přitom na skutečnost, že sice mnoho právních situací a případů tak či onak s koňmi

Sportovní právo se skládá (obsahuje právní instituty a využívá principů) z několika právních oborů. Zároveň však má sport a sportovní právo mnohá specifika, která mění (i) některé ze základních právních principů a modifikuje mnohé (z jiných odvětví „vypůjčených“) právních institutů, či zavádí zcela nové právu dosud neznámé.

Mezi obory s nejvýznamnějšími „sportovními“ specifiky patří

- právo pracovní a smluvní: drafty, opční systém, transferová okna či podmínka státního občanství (cizinecké klausule) pro účast v národních reprezentačních týmech, a to i pro příslušníky členských států EU, nejsou shledávány v rozporu s právem proti diskriminaci, se zásadami pracovního práva, smluvní volností, ani zásadou volného pohybu osob v rámci EU)¹⁶,
- právo hospodářské soutěže: kolektivní „kartelový“ prodej vysílacích práv je za určitých podmínek shledán v souladu s právem¹⁷,
- problematika dopingu: v určitých případech výskytu zakázaných látek v těle sportovce vychází z absolutní přísné odpovědnosti, která je pro soukromé právo spíše atypická)¹⁸,
- v právu občanském: problematika újmy na zdraví zejména v případě úpolových sportů a
- právo duševního vlastnictví (jehož specifickým v oblasti sportu se věnuje tato práce).

K historicko-sociologickému aspektu utváření a existence právního odvětví Boguszak uvádí, že závisí zejména na společenských podmínkách, vědeckých tradicích a stabilizaci jednotlivých disciplín na právnických fakultách, potřebách a zájmech jednotlivých států (včetně ve vztahu k jejich vývojové etapě), ovlivněno je i zřetely

souvisí (prodej koní, újma na zdraví způsobená kopnutím koně, veterinární péče o koně, sázky na dostihy...) avšak neobsahuje žádná specifika a studenti by raději měli studovat a osvojit si obecné právní principy (v základních) uznaných právních oborech. Původcem tohoto „výrazu“ a jeho použití je pravděpodobně: Karl Liewellyn: *The Idea of Juristic Method: A Tribute to Karl Liewellyn* (Centennial tribute), 1993; Z novějších případů užití je pak třeba zmínit např.: Frank H. Easterbrook: *Cyberspace and The Law Of The Horse*, 1996 U Chi Legal F 207; Negativní postoj ke sportovnímu právu jako samostatné právní disciplíně zaujal též např. Králík, podle jehož názoru sportovní právo nesplňuje (jím zvolená a hodnocená kritéria) samostatnosti předmětu a metody regulace.

¹⁶ Např.: rozsudek ESD C-176/96 ve kterém soud uznal oprávněnost „transferových oken“ pro přestup hráčů mj. ze zvláštních sportovních důvodů (sporting reasons); rozsudek C-191/91 kde sportovní důvody při výběru reprezentantů a účastníků vrcholových závodů ospravedlnily jinak nepřijatelnou diskriminaci

¹⁷ Např.: Evropská Komise: Press release of July 24, 2003 nebo Sports Broadcasting Act 15 USC §1291

¹⁸ WADA code, World anti-Doping Agency, 2003

pedagogickými. Zdůrazňuje dále, že toto kritérium často výrazně modifikuje systematiku práva z pohledu striktně logického-systematického aspektu.¹⁹

V souvislosti s historicko-sociologickým aspektem sportovního práva lze uvést následující. Sportovní právo se začalo etablovat nejprve ve Spojených státech amerických²⁰, kde se nejdříve začalo s komercializací a profesionalizací sportu (a kde dosahuje doposud největšího stupně). Od začátku 70. let 20. století zde již není pochyb o „existenci“ a potřebnosti sportovního práva a značný počet teoretiků i praktiků se na sportovní právo zaměřuje, stává se jejich hlavním předmětem činnosti. V současné době je sportovní právo běžnou součástí studijní nabídky většiny právních škol amerických universit.

Na (západoevropském) teritoriu se pozornost ke sportovnímu právu začíná pozvolna upírat od začátku 90. let minulého století, a to v souvislosti se vzrůstající ekonomickou důležitostí sportu – zejména fotbalu – (i) v Evropě²¹. Zlomem a impulsem se stalo rozhodnutí Bosmann²² z roku 1995, od kteréhožto okamžiku zájem o sportovní právo výrazně roste, a to na půdě akademické i mezi odborníky z praxe.

Osobně se domnívám, že specifika sportu a jejich vliv v právu (na právo) z hlediska aspektu logicko-systematického, ještě silněji pak význam a potřeba sportovního práva z hlediska aspektu historicko-sociologického (již) významnou měrou naplňují předpoklady pro uznání sportovního práva za samostatnou právní disciplínu. Světová doktrína se také stále více přiklání k tomuto závěru²³. Předpoklady pro zařazení a „vyučování“ předmětu sportovní právo, kde se ještě více uplatní historicko-sociologický aspekt (včetně praktické potřeby) jsou pak dle mého názoru již zcela naplněny.

¹⁹ Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A.: Teorie práva. 1. vydání, Eurolex Bohemia, Praha: 2001, str. 90

²⁰ Mezi první právní rozborů a spory týkající se sportu v USA patří případ *Federal Baseball Club of Baltimore vs. National League of Professional Baseball Clubs*, 259 US 200 (1922)

²¹ Spory z oblasti sportovního práva se též mnohokrát zabýval a stále častěji zabývá i ESD. Mezi první rozsudky ESD vztahující se ke sportu patří: rozsudek C-36/74 *Walrave a Koch v. Union Cycliste International et al.* (1974) ECR 1405 a rozsudek C-13/76 *Dona v. Mantero* (1976) ECR 1333

²² „Bosman case“: C-415/93 *Union Royale Belgie des Sociétés de Football Association, Royal Club Liegeois, UEFA vs. Jean-Marc Bosman and others* (1996) ECR 5040; Důležitost tohoto rozhodnutí tkví mj. v tom, že se postavilo najisto, že sport neleží (nebo alespoň ne zcela) mimo oblast a dosah práva.

²³ Např. Gardiner, S. at el.: *Sports Law*, 3 vydání, Cavendish publishing, Great Britain, 2006, str. viii (preface) a str. 39

1.3.2. Současná úprava a doktrína v ČR

Sportovnímu právu nebyla až do nedávna věnována žádná nebo jen minimální pozornost²⁴. Prvním významným počinem v oblasti sportovního práva v ČR je publikace z roku 2001 *Právo ve sportu*²⁵, jejímž autorem je M. Králík. Ve stejném roce byl přijat také jeden z mála formálních právních pramenů na úrovni zákona týkající se přímo sportu, a to zákon č. 115/2001 Sb., o podpoře sportu²⁶. V následujících letech vyšlo v odborných periodických několika článků zabývajících se vybranými jednotlivými aspekty sportovního práva, jejichž autory byli zejména opět M. Králík a P. Hamerník. Jedná se např. o články: „Vývoj regulace sportu právem ES“²⁷, „Rozsudek Evropského soudního dvora Simutenkov – definitivní konec cizineckých kvót ve sportu v EU?“²⁸ od P. Hamerníka či „Odpovědnost sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti“²⁹ od M. Králíka.

Z novějších pramenů je třeba zmínit publikaci „Sportovní právo s mezinárodním prvkem“³⁰ opět od P. Hamerníka a částečně se některými právními aspekty sportu zabýval též Ing. T. Sluka ve své knize „Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)“³¹.

Zájem právníků o obor sportovního práva zejména v posledních dvou letech postupně narůstá. Sportovní právo jakožto samostatný vyučovací předmět³² je možné nyní studovat již na třech (ze čtyř) právnických fakultách v ČR, a to na Právnické fakultě University Karlovy v Praze, Západočeské University v Plzni, tak i na Universitě Palackého v Olomouci.

²⁴ Jednou z mála osobností zabývajících se do jisté míry pravidelněji sportovním právem byl Josef Prusák (např.: Prusák, J.: *Šport a právo (Úvod do dějin, teorie a praxe právnej zodpovednosti ve športě)*. Šport Slovenskej telovýchovné vydavateľstvo, Bratislava, 1984)

²⁵ Králík M.: *Právo ve sportu*. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2001

²⁶ zákon č. 115/2001 sb. o podpoře sportu; mezi další zákony řešící problematiku sportu patří např. zákon č. 60/2000 Sb., o ochraně olympijských symbolik,

²⁷ Hamerník, P.: *Vývoj regulace sportu právem ES*, Právník č.4, 2004

²⁸ Hamerník, P.: *Rozsudek Evropského soudního dvora Simutenkov – definitivní konec cizineckých kvót ve sportu v EU?*, Právní rozhledy, č.21, 2005

²⁹ Králík, M.: *Odpovědnost sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti*, Jurisprudence, č.5, 2005

³⁰ Hamerník, P.: *Sportovní právo s mezinárodním prvkem*. 1. vydání, Praha: Auditorium, 2007

³¹ Sluka, T.: *Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty)*. 1. vydání, Havlíček Brain Team, 2007

³² Bližší informace o vyučovaných předmětech Sportovní právo lze nalézt na příslušných internetových stránkách jednotlivých právnických fakult. Zejména:

<http://is.cuni.cz/studium/predmety/index.php?do=predmet&kod=HV1542> (23.02.2010),

<http://portal.zcu.cz/wps/portal/prohlizeni> (23.02.2010), <http://www.upol.cz/fakulty/pf/katedry-a-pracovistekontakty-pf/katedra-spravniho-prava-a-spravni-vedy/sportovni-pravo/> (23.02.2010)

Studium a výzkum sportovního práva též podporuje Ústav státu a práva AV ČR. V roce 2008 byla na půdě AV ČR uspořádána konference o sportovním právu s názvem „1. workshop sportovního práva s diskusí k aktuálním otázkám sportovního práva v ČR i EU“, v roce 2010 byl započat tříletý grantový projekt P. Hamerníka s názvem „Evropské sportovní právo a jeho role v právní regulaci sportu v ČR“³³.

Je však třeba zdůraznit, že se žádná z výše uvedených publikací ani žádný z vyučovaných předmětů sportovního práva v ČR nezabývá problematikou práva duševního vlastnictví ve sportu, a to i přesto, že právo duševního vlastnictví tvoří nedílnou významnou část sportovního práva s výraznými specifiky (od „běžného“ práva duševního vlastnictví) a je pravidelnou součástí zahraničních publikací a vysokoškolských předmětů zabývajících se sportovním právem. Dle dostupných informací autora této práce, lze jediné, byť velmi stručné zmínění otázky autorského práva ve sportu, nalézt v komentáři autorů Kříž, Holcová, Kordač, Křest'ánová (viz dále).³⁴

1.4. Duševní vlastnictví – pojem a jeho užití v této práci

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví vymezuje popisným (výčtovým) způsobem ve svém čl. 2 písm. viii) pojem duševního vlastnictví a rozumí jím: „práva k literárním, uměleckým a vědeckým dílům, k výkonům výkonných umělců, zvukových záznamů a rozhlasovému vysílání, k vynálezům ze všech oblastí lidské činnosti, k vědeckým objevům, k průmyslovým vzorům a modelům, k továrním, obchodním známkám a známkám služeb, jakož i k obchodním jménům a obchodním názvům, na ochranu proti nekalé soutěži a všechna ostatní práva vztahující se k duševní činnosti v oblasti průmyslové, vědecké, literární a umělecké.“³⁵

³³ Více informací lze nalézt např. na internetových stránkách Ústavu státu a práva AV ČR

<http://www.ilaw.cas.cz/index.php>

³⁴ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 205

³⁵ Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, čl. 2 písm. viii) – text ve znění vyhl. č. 69/1975 sb. (ve znění pozdějších předpisů)

Podle české právní doktríny³⁶ tvoří právo duševního vlastnictví (jehož nedílnou součástí je i právo autorské) podmnožinu širšího pojmu práv k nehmotným statkům, kam spadají též např. všeobecná práva osobnostní povahy upravená a chráněná zejména dle § 11n OZ³⁷.

1.5. Cíl, zaměření a systematika této práce

Cíl práce: zkoumání a následné vyhodnocení „možnosti“ a „vhodnosti“ ochrany sportu (a jeho jednotlivých částí) autorským právem. V části analyzující „možnost“ se práce zabývá zejména otázkou, zda lze sport (popř. které jeho části) považovat za autorské dílo, a to z pohledu práva amerického a českého. Část rozebírající „vhodnost“ autorskoprávní ochrany přináší diskusi (zejména nad negativními) dopady případné autorskoprávní ochrany sportu na sport samotný – a to v rovině nejen de lege ferenda, ale též (výrazněji z amerického pohledu) i s případnými dopady de lege lata.³⁸

V této práci se nadále zaměřím jen na vybrané otázky a instituty práva duševního vlastnictví ve sportu, provedu jejich základní analýzu, a to z pohledu práva z amerického a českého. Pro americký pohled svědčí zejména historicky nejdelší a nejobsáhlejší zkušenosti v této oblasti, nejrozvinutější právní diskuse v tomto oboru práva (viz předchozí části) v jejímž rámci jsou zastávány různé názory a s tím též související základní množství existujících pramenů na toto téma. Americká úprava též nabízí v mnoha ohledech zajímavou alternativu v pohledu na jednotlivé právní instituty a při řešení jednotlivých právních otázek k úpravě české. Vzhledem k výše zmíněnému, bude část americká objemově rozsáhlejší v porovnání s částí věnované českému pohledu.

³⁶ Švestka, J., Dvořák, J. a kolektiv: Občanské právo hmotné 3. 5. vydání, Wolters Kluwer, a.s., Praha, 2009, str. 161 – 165 (Kříž, J., Holcová, I., Křesťanová, V.: Autorské právo, hlava 33)

³⁷ §11 OZ demonstrativně vypočítává oblasti spadající pod ochranu osobnosti, jedná se zejména o ochranu života a zdraví, občanskou čest a lidskou důstojnost, soukromí, projevy osobní povahy. Zejména posléze jmenované oblasti ochrany mohou být souběžně upraveny a chráněny i právem duševního vlastnictví. Podrobněji k této problematice např.: Švestka, J., Dvořák, J a kolektiv: Občanské právo hmotné 1, 5. vydání, Wolters Kluwer, a.s., Praha, 2009, str. 199 (hlava 13 - Ochrana osobnosti fyzické osoby)

³⁸ V jistém smyslu radikální úvahu představuje myšlenka odmítnutí „poskytnutí“ autorskoprávní ochrany výtvaru, který jinak splňuje definici autorského díla. Specifičnost sportu však dle mnoha odborníků zabývající se touto problematikou dovoluje takovéto úvahy (tento přístup je uplatnitelný více v americkém právním prostředí).

Po úvodní části, ve které jsem se zabýval obecnými otázkami sportu a práva, vymezil některé základní pojmy, zaměření této práce a pokusil se nastínit primární úvahové proudy a důvody, které mne pro její napsání vedly, následuje část druhá, která se již zabývá vlastní problematikou autorského práva ve sportu, kde jsou rozebírány jednotlivé instituty této oblasti.

Část 2.1, tematicky rozdělená na dvě výše zmíněné geografické oblasti z pohledu zkoumané problematiky, podrobně analyzuje sport „samotný“ z pohledu autorského práva. V této části bude rozebrána „možnost“ ochrany sportu jako autorského díla z čistě právního pohledu.

V části 2.2 bude následně analyzována (též) „vhodnost“ případně poskytnuté autorskoprávní ochrany sportu – přičemž tato vhodnost tvoří, zejména vzhledem ke specifickým sportu, velmi podstatný aspekt této analýzy a může zcela zásadním způsobem ovlivnit její závěry.

Závěr je proveden na konci každé ze „tří oblastí“ analýzy ve vztahu k právě zkoumané problematice, jednak na konci práce v části třetí. Závěr práce je třeba vnímat uceleně.

2. Sport – autorské dílo?

Aby si sport³⁹ mohl činit ambice být součástí autorského práva – býti považován za autorské dílo, musí splnit základní podmínky stanovené autorským právem.

Pro účely podrobné analýzy duševního vlastnictví (zejména autorskoprávní problematiky) je potřebné přihlížet k dělení sportu nastíněnému v části 1.2.2 této práce.

2.1. Právní aspekty – „možnost“

2.1.1. Americký pohled

2.1.1.1. Americké autorské právo - obecně

Nastínění základů amerického autorského práva je důležité pro porozumění následující podrobné analýzy. V dalších částech práce již nebude opakováno a bude pouze odkázáno na tuto část.

Základy amerického autorského práva (a práva duševního vlastnictví obecně) lze nalézt v článku. 1, § 8 americké ústavy, který zmocňuje Kongres k podpoře vědy a umění vydáním zákonů umožňujících vědcům a autorům získat odpovídající časově omezená výsostná práva k výsledkům jejich činnosti.⁴⁰

V americkém autorském právu jsou stanoveny čtyři základní podmínky, za jejichž splnění může být „dílu“ poskytnuta ochrana v rámci autorského práva. Jedná se zejména o naplnění požadavků „originality“ - ta v sobě obsahuje prvek nezávislosti („independent creation“) a prvek tvůrčí činnosti („independent creativity“); požadavků na „možný předmět“ ochrany (subject matter) a fixace. Z výše uvedených čtyř podmínek jsou tři

³⁹ „Sport“ – zde v širokém smyslu (zahrnující jednoznačně „sportovní výkony“ i sportovní události). Viz členění sportu nastíněné v části 1.2.2

⁴⁰ U.S. Const. art. 1, § 8, cl. 8

obsaženy přímo v americkém autorském zákoně⁴¹, čtvrtá (tvořivost - respektive rozdělení podmínky „originality“ na nezávislost a tvořivost) je dovozena judikaturou a doktrínou.⁴²

2.1.1.1.1. Originality - Nezávislost vytvoření (independent creation) a tvůrčí činnost (creativity)

Pro splnění tohoto požadavku je potřebné, aby dílo bylo vytvořeno autorem nezávisle, aby nebylo „pouze“ kopií díla jiného.

Nezávislost je dále třeba odlišit od „novosti“ – dílo nemusí být „absolutně nové“, postačí, bylo-li nezávisle vytvořené. Pro ilustraci rozdílu mezi oběma požadavky bývá nejčastěji citován příklad uvedený soudcem O’Connorem v rozsudku Feist: „Pokud dva básníci vytvoří vzájemně nevědouce o svých výtvorech dvě naprosto identické básně, žádná z nich nenaplní požadavek novosti, přesto obě budou nezávisle vytvořené a uspokojí tak první ze dvou podmínek požadavku originality.“⁴³

Laťka pro splnění požadavku tvůrčí kreativity pocházející od autora je v americkém právu nastavena poměrně nízko, obecně se považuje za nižší nežli ve většině evropských států, přesto tento požadavek nelze pominout. Jaká míra tvořivosti (v obecné rovině) uspokojuje tento požadavek, je třeba vyvozovat z judikatury. V obecné (nesportovní) rovině tak například nebyla poskytnuta autorskoprávní ochrana obyčejnému telefonnímu seznamu právě pro nedostatek alespoň minimálního stupně tvořivosti („some minimal degree of creativity“).⁴⁴ Dle rozhodnutí Alfred Bell & Co je však vyžadováno (pouze), aby se jednalo „jen o něco více než pouhé triviální variace, něco autorovo rozpoznatelně vlastního. Originalita v tomto smyslu tedy znamená jen o něco málo více než zákaz faktického kopírování díla jiného.“⁴⁵

Dále je třeba uvést, že tvořivost není hodnocena z hlediska stupně (umělecké) kvality.⁴⁶

⁴¹ 17 U.S.C.S. § 101 – 103 – podmínka originality, subject matter a fixace

⁴² D. Nimmer, M. Nimmer: Nimmer on Copyright; Feist Publications, Inc. vs. Rural Telephone Service Co., Inc.

⁴³ Feist Publications, Inc. vs. Rural Telephone Service Co., Inc. 499 U.S. 340 (1991); Novost je jedním z předpokladů práva patentového.

⁴⁴ Feist Publications, Inc. vs. Rural Telephone Service Co., Inc., 499 U.S. 340 (1991), No. 89-1909

⁴⁵ Alfred Bell & Co vs. Catalda Fine Arts, Inc. 191 F 2nd 99 (1951)

⁴⁶ Toto bylo zdůrazněno „již“ např. v rozhodnutí Belistein vs. Donaldson Lithographing Co. 188 U.S. 239 (1903)

2.1.1.1.2. Fixace

Podmínky pro uspokojení tohoto požadavku vyplývají poměrně jednoznačně již ze samotného znění § 101 amerického autorského zákona. Dílo musí být zachyceno v hmotné podobě takovým způsobem a se souhlasem autora, který umožní uchování, reprodukování nebo jakékoli komunikování díla po dobu delší, než je doba tranzitního zachytávání díla.⁴⁷

Dílo sestávající ze zvuků, obrazů a jejich kombinací se považuje za zachycené v hmotné podobě i v případě, je-li fixace prováděna simultánně s jejich přenášením nebo vysíláním.⁴⁸

2.1.1.1.3. Subject matter

Aby výsledek činnosti „autora“ mohl být považován za „autorské dílo“, musí spadat mezi možné „předměty“ amerického autorského práva. Oblast „dosahu“ amerického autorského práva je vymezena jednak pozitivně v § 102(a) (subject matter), jednak negativně (viz dále).

§ 102(a) demonstrativně vyjmenovává osm kategorií předmětů (oblastí) spadajících do možného předmětu autorského práva, mezi nimi též: (1) díla dramatická (včetně děl dramatických s hudbou), (2) díla pantomimická a choreografická, (3) díla audiovizuální.⁴⁹

2.1.1.1.4. Idea / Expression dichotomy

V jistém smyslu negativní vymezení možného předmětu amerického autorského práva podává § 102(b) amerického autorského zákona. Podle uvedeného paragrafu se autorské právo (zásadně) nevztahuje na fakta, ideje, koncepty, principy...⁵⁰

⁴⁷ 17 U.S.C. § 101

⁴⁸ Id.

⁴⁹ 17 U.S.C. § 102(a); Tři výše uvedené kategorie byly zdůrazněny pro jejich nejvyšší relevanci k této práci (viz dále), kromě nich § 102(a) dále uvádí: díla literární, hudební, výtvarná, zvukové nahrávky a díla architektonická.

⁵⁰ 17 U.S.C. § 102(b)

Zejména rozdíl mezi idejí (případně faktem) a jejím vyjádřením je klíčový. Pro účely bližšího vysvětlení uvedeného rozdílu je často citováno rozhodnutí Baker vs. Selden, v němž žalovaný novým způsobem popsal a vysvětlil systém třídění a ukládání knih již dříve „vymyšlený“ a (jinak) popsaný žalujícím. Soud uvedl, že ačkoli jsou popsané knihovní systémy stejné – jedná se tedy o jeden a ten samý knihovní systém, způsoby jejich popsání a vysvětlení jsou odlišné – což je rozhodující faktor z hlediska autorského práva. Žalovaný tedy využil myšlenek jiného, vyjádřil je ale vlastním originálním způsobem, autorské právo tedy neporušil.⁵¹

2.1.1.1.5. Meger a Functionality doctrine

V situaci, kdy nelze rozlišit ideu (myšlenku, nápad) od jejího vyjádření, respektive lze danou myšlenku vyjádřit jen jediným způsobem, nastává tzv. „merger“ (splynutí), který pro takové vyjádření vylučuje ochranu autorským právem.⁵² Z judikatury dále vyplývá, že obdobná výlučka z autorského práva může nastat i v případě, kdy lze danou ideu (myšlenku) vyjádřit jen velmi málo způsoby (ale více nežli jedním).⁵³

Jak bylo výše uvedeno, § 102(b) nevylučuje z ochrany práva jen ideje, ale také postupy, procesy, systémy, metody apod. Čistě „funkční a utilitární díla“ tak nejsou chráněna autorským právem. Autorskoprávní ochrana těchto „funkčních děl“ může být poskytnuta pouze těm jeho částem, které mají „uměleckou hodnotu“ (ve smyslu protikladu proti funkční hodnotě) a z nich pouze těm částem, které lze od funkčnosti (funkčního díla) oddělit.⁵⁴

⁵¹ Baker vs. Selden, 101 U.S. 99 (1879);

⁵² Id

⁵³ Morrissey vs. Procter & Gamble Co, 379 F.2d 675 str. 678-9 (1st. Cir. 1967); Je třeba říci, že částí odborné veřejnosti je úplná výlučka z autorského práva na základě merger doctrine zpochybňována s tím, že ve faktické situaci lze vždy danou myšlenku vyjádřit různými způsoby. Bez vážnějších rozporů je však uznáván axiom stanovující, že čím menší je prostor pro vyjádření dané myšlenky, tím větší musí být mezi dvěma díly podobnost, aby se jednalo o porušení autorského práva.

⁵⁴ Pro bližší porozumění a detailní rozbor např. Kieselstein-Cord vs. Accessories by Pearl, Inc. 632 F 2d 989 (2d Cir. 1980), Mazer vs. Stein 347 U.S. 201 (1954) a také H.R. Rep. No. 94-1476 vysvětlující rozdíl mezi užitým uměním (spadající pod autorské právo) a v daném případě designem – průmyslovým vzorem (který není chráněn autorským právem); dále též např. případ Baker vs. Selden (Id. pozn. 51) – knihovní systém sám je nejen myšlenkou, ale též systémem („funkčním dílem“) bez autorskoprávní ochrany

2.1.1.2. Sport⁵⁵

2.1.1.2.1. *Originality*

Odborníci se neshodují na tom, zda sportovní výkony tento požadavek splňují, popř. které jeho části a za jakých podmínek.

Na jedné straně lze zaujmout postoj, že všechny sportovní výkony naplňují tyto požadavky.

Sportovci vytvářejí sportovní výkon sami (popř. za pomoci trenéra) - sportovní výkon tak nekopírují, čímž naplňují požadavek nezávislého vytvoření. Výsledná podoba konkrétního sportovního výkonu závisí na tvořivosti sportovce/ů – ta ovlivňuje jednotlivé sportovní prvky samotné, výběr prvků, jejich kombinace, taktiku a strategii – s tím, že jediným omezením jsou pravidla daného sportu. Sportovní výkony tedy též naplňují podmínku tvořivosti.

Weber též připomíná a zdůrazňuje možnost nezávislého vytvoření dvou identických výtvorů/děl bez důsledků na autorskoprávní ochranu obou těchto děl - rozdílnost mezi novostí a nezávislostí: „Ačkoli je vznik této situace velmi nepravděpodobný ve světě poezie, je možnost nezávislého vytvoření dvou stejných pohybů v rámci sportu daleko přesvědčivější.“⁵⁶ Ve prospěch tohoto postoje hovoří, jak z výše uvedeného obecného přehledu jednotlivých podmínek vyplývá, též skutečnost, že nároky na „nezávislé vytvoření“ i míra tvořivosti jsou spíše charakteru *de minimis*.⁵⁷

Existují však také výrazné argumenty, které výše uvedený postoj zpochybňují.

Prvním problematickým bodem je skutečnost, že výsledný konkrétní sportovní výkon „nevychází“ (pouze) od sportovce/ů samotného. Sportovci jsou nuceni přizpůsobovat se konkrétním podmínkám daného závodu/zápasu, a to včetně jednání

⁵⁵ viz členění nastíněné v části 1.2.2

⁵⁶ Weber, Loren J.: *Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves*, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000, str. 348

⁵⁷ viz část 2.1.1.1.1; obdobně argumentují též ve svém článku např. Kief S.F., Kramer R.G, Kustadt R.M.: *It's Your Turn, But It's My Move: Intellectual Property Protection For Sports „Moves“*, str. 776n (přístupné z HeinOnline - 25 Santa Clara Computer and High Tech L.J. 765 (2008-2009))

soupeře. Obdobně argumentoval i soud v případě OSYU vs. Choudhury⁵⁸ zabývající se možnou autorskoprávní ochranou specifického stylu jógy. Soud uvedl, že jóga na rozdíl od sportu (sportovního výkonu), neobsahuje prvek soutěživosti, který by bránil uplatnění autorského práva.⁵⁹ Jesien ve svém rozboru tohoto případu uvádí, že v případě přímé soutěže ve sportu (zejména u sportů nerutinních soupeřících – pozn. autora) je tento argument opodstatněný, neboť sportovci musí zohlednit a přizpůsobovat se jednání soupeře. V případě rutinních estetických sportů jako je krasobruslení však prvek (zde nepřímé) soutěže výrazněji neovlivňuje výsledný sportovní výkon. Svůj rozbor v této části uzavírá poznámkou, že soud evidentně rozlišuje mezi cvičeními se soutěžním prvkem a těmi bez jakéhokoli soutěžního rázu, jednoznačné odůvodnění tohoto rozlišování však chybí.⁶⁰

Prvek soutěže (zejména přímé) má za následek, že výsledné „dílo“ (sportovní výkon) není vyjádřením autorovy myšlenky, tím zamezuje naplnění podmínky tvořivosti (která sine qua non musí být připisována autorovi) i prvek nezávislého vytvoření autorem. Na sportovní výkon mají dále vliv i jiné faktory – např. povětrnostní podmínky, faktor rozhodčích, sportovní náčiní, apod., jejichž vliv na splnění podmínek originality (a možnosti připisování jejího naplnění autorovi) je obdobný jako u prvku soutěže.

Kukkonen zastává obdobný názor a prezentuje jej příkladem vystoupení skupiny mažorettek v poločasové přestávce, které je (může být) považováno za autorské dílo mj. zejména kvůli eliminaci náhodných prvků (random elements) tohoto představení.⁶¹

Rozlišování mezi sporty soupeřícími a rutinními považuje za podstatné a odůvodněné též T. Griffith: „Je nepochybné, že některé sportovní výkony jsou tvořeny primárně na základě improvizace a vzájemné interakci (mezi soupeři) jakožto protiklad připravené tvořivosti (...) sporty jako basketball (...) postrádají nezbytné umělecké a

⁵⁸ Open Source Yoga Unity vs. Chaudhury, C 03-3182, N.D. Cal. April 1, 2005

⁵⁹ id., viz též Chaudhury, 2005 WL 756558, str. 3.; Druhým zásadním rozdílem, který soud uvedl je skutečnost, že jóga může být provozována stejně každý den - k tomuto prvku viz dále

⁶⁰ Jeisen, K.: Don't Sweat It: Copyright Protection for Yoga...Are exercise routines next?, 5 Cardozo Pub. L. Pol'y & Ethics J. 623 (Cardozo Public Law, Policy & Ethics Journal), Spring 2007, str. 638

⁶¹ Kukkonen, Carl A.: Be a Good Sport and Refrain from Using my Patented Putt: Intellectual Property Protection for Sports Related Movements, 80 J. Pat. and Trademark Off. Soc'y, 1998, str. 809

„inovativní“ procesy, které jsou tak zřejmé v literatuře, hudbě...“.⁶² Griffith dále ve své úvaze argumentuje, že individuální sporty často obsahují důkladnou přípravu a nácvik obdobný přípravě dramatu či choreografii.⁶³

Nesouhlasný postoj k rozlišování sportů, ale též k významu samotného prvku improvizace pro potřeby autorského práva zastává naopak Moberg. Argumentuje, že i nejpečlivěji připravená divadelní hra se stává někdy interaktivní – např. herec zapomene svou roli (text, kroky apod.). Obdobně hodnotí např. pád krasobruslaře.⁶⁴ Ve svém článku nabízí i další možný pohled na podmínku originality, a to ze strany scripted sports plays: Při vytváření scripted sports plays musí trenér činit mnohá kreativní rozhodnutí. Při přípravě před zápasem musí rozhodnout jaké „hry“ (styly hry, druhy útoků a obrany,...) použije v daném zápase a v jakém pořadí, vybrat hráče (též v návaznosti na jednotlivé zařazené hry), při zápase samotném zůstává trenér i nadále kreativní, neboť musí činit úpravy v zamýšlené hře v reakci na její vývoj, jednání soupeře a další faktory.⁶⁵

Jedním z prvních soudních případů, který se týkal sportu ve vztahu k autorskému právu a kterému tak vděčíme za první vážnější právní rozbor této oblasti, byl spor Baltimore Oriols vs. MLBPA⁶⁶. MLBPA se v tomto sporu domáhala ochrany „right of publicity“ (zvláštního práva duševního vlastnictví) svých členů (hráčů) ve vztahu k televiznímu vysílání baseballových zápasů, které bylo činěno bez jejich souhlasu a finanční odměny z toho vyplývající. Vzhledem k tomu, že „right of publicity“ není upraveno zákonem, ale vychází „jen“ z common law a z práva jednotlivých států, bylo primárně pro uplatnění tohoto práva (nároku hráčů) zapotřebí „vyloučit“ tuto oblast z dosahu Copyright Act 1976⁶⁷ (...viz dvoukolejnost...). MLBPA proto tvrdila, že sport a sportovní výkony hráčů nejsou autorskými díly, zejména pro jejich nedostatečnou (uměleckou) kreativitu/hodnotu. Soud jejich požadavky zamítl, přičemž však učinil několikero zajímavých poznámek.

⁶² Griffith, T.: Beyond the Perfect Score: Protecting Routine-Oriented Athletic Performance with Copyright Law, 30 Conn. L. Rev., 1997-1998, str. 716

⁶³ Id

⁶⁴ Moberg, Brent C.: Football Play Scripts: A Potential Pitfall for Federal Copyright Law?, 14 Marquette Sports Law Review, 2003-2004, str. 541

⁶⁵ Id. 542

⁶⁶ Baltimore Orioles, Inc vs. Major League Baseball Players Association, 805 F 2d 663, 1986

⁶⁷ 17 U.S.C.S. § 301; viz též předchozí části této práce

Dle soudu tvůrčí prvek není záležitostí estetiky a postačuje i jen nepatrné množství tvořivosti ke splnění této podmínky. Hráči dle soudu tuto podmínku naplňují.⁶⁸ Soud dále pokračuje v úvaze a říká, že i v případě, kdyby hráčské sportovní výkony přesto nebyly považovány za dostatečně kreativní, sportovní přenos se svým tvůrčím příspěvkem (režiséra, kameramanů,...) již tyto podmínky jistě splňuje. Mezi sportem samotným a jeho přenosem se zejména pro účely §301 nedá rozlišovat⁶⁹.

Soud na tomto místě též zmínil obecný princip vyjádřený soudcem Holmsem v případě *Bleistein*: každé „dílo“, pokud upoutá pozornost publika má komerční hodnotu – to dle jeho názoru zákonitě znamená přítomnost umělecké či vzdělávací hodnoty (a v důsledku tedy též podmínky kreativity), přičemž není a nemá být úkolem soudu hodnotit zájem (chuť) publika.⁷⁰ Tento princip vyjádřený soudcem Holmsem zdůraznil ve svém článku na podporu svého názoru, že sport splňuje podmínku originality též *Kundstadt*: „(...) vysoká komerční hodnota je tím, co činí dílo kreativním.“⁷¹

Kritický postoj k výše uvedenému principu komerční hodnoty zaujal ve své rozsáhlé analýze *Nimmer*, který svůj odmítavý názor odůvodnil příkladem, že vysokou komerční hodnotu mají i aktivity jako je technika chirurgického zákroku či systematické otáčení knoflíky v řídicím centru jaderné elektrárny – přesto nikdo nezpochybnuje skutečnost, že tyto aktivity chráněny autorským právem nejsou a ani by být neměly.⁷²

Nimmer též upozornil, že sám soud (v případě *Baltimore*) vyjádřil určitou nejistotu – je nekonzistentní v hodnocení dostatečnosti kreativity sportu (baseballu) samotného.⁷³

Výsledek případu *Baltimore* zvrátil byť nepřímo soud ve věci *Motorola*⁷⁴. Tento spor se týkal legálnosti *Sports Trax*, jež bylo malé přenosné technické zařízení

⁶⁸ Id pozn. 64 (Případ *Baltimore*) str. 669 n.7

⁶⁹ Id.

⁷⁰ *Belistein vs. Donaldson Lithographing Co.* 188 U.S. 239 (1903), str. 251-52; Id pozn. 68 (případ *Baltimore*), str. 669

⁷¹ *Kief, S. F., Kramer, R. G, Kustadt, R. M.: It's Your Turn, But It's My Move: Intellectual Property Protection For Sports „Moves“*, str. 777

⁷² *Nimmer, Melville B. & Nimmer, David: Nimmer on Copyright*, §2.09(F), 1996, str. 168-9

⁷³ Id.; *Nimmer* odkazuje na pasáž, kde soud říká, že i v případě, kdyby nebyly hráčské sportovní výkony považovány za dostatečně kreativní, sportovní přímý přenos se svým příspěvkem kreativity již podmínku splňuje;

⁷⁴ *The National Basketball Association and NBA Properties, Inc vs. Motorola, Inc. doing business as Sports Trax and Sports Team Analysis Aand Tracking Systems, Inc. doing business as STATS*, 105 F.3d 841, 1997, též 939 F.Supp. 1071; Vedle porušení autorských práv spatřovala NBA v jednání *Motoroly* též nekalosoutěžní jednání (misappropriation).

umožňující průběžné informování jeho majitele o aktuálním vývoji zápasů NBA (držení míče, skóre, čas, trestné hody apod.). Data pro toto zařízení byla získávána pomocí placených pozorovatelů, kteří je získávali sledováním živých televizních či rozhlasových přenosů. NBA se mj. domnívala, že jsou porušována její autorská práva. Soud při hodnocení podmínky kreativity využil zejména argumentů Nimmera⁷⁵, kterého označil za předního odborníka na autorské právo.

V souvislosti s rozhodnutím Motorola je třeba učinit ještě jednu poznámku - zastánci poskytnutí autorskoprávní ochrany sportu zdůrazňují, že případ Motorola se zabýval (a dopadá) hlavně na sportovní události, nikoli na sportovní výkony, zejména ne na sportovní výkony v rámci individuálních estetických sportů či nesoutěžní cvičení (aerobic).⁷⁶

2.1.1.2.2. Subject matter §102a

Každé dílo, kterému má být poskytnuta ochrana v rámci autorského práva musí spadat pod možný subject matter.

První poznámkou, kterou je třeba učinit – zopakovat - je skutečnost, že §102a upravující „pozitivní“ výčtovou definici osmi kategorií možného předmětu amerického autorského práva (subject matter) je demonstrativní povahy.⁷⁷

Dle autora této práce se nabízejí čtyři možné přístupy ke sportu jakožto možnému předmětu amerického autorského práva. (1) sport by mohl tvořit vlastní „9. kategorii“ subject matter, (2) nahlížet na sport jako na dílo dramatické, (3) podřadit sport pod dílo pantomimické a (4) považovat sport za dílo choreografické.

V této části práce budou nyní postupně rozebrány jednotlivé výše uvedené přístupy.

⁷⁵ Id. str.1091

⁷⁶ Podrobněji viz další výklad

⁷⁷ 17 U.S.C. § 102(a)

Sport - 9. kategorie subject matter

Judikatura

Sport (zejména ve smyslu sportovní události) za devátou specifickou kategorií subject matter, odlišnou od kategorie díla audiovizuálního (ať už ve formě vysílání či audiovizuálního záznamu), považovala např. NBA ve své žalobě v případě Motorola, přičemž se opírala o argumentaci soudu v případě Baltimore.⁷⁸ NBA se nesnažila domoci ochrany pro dílo literární v podobě sepsaných pravidel hry či záznamu basketbalového zápasu. Namísto toho namítala ochranu celého zápasu – jakožto kumulace a prolnutí pravidel hry, jednotlivých her (taktik, strategií, útoků...), prvku rozhodčích, hráčů (a jejich jednání), možná též i místního hlasatele, ochranky a všech, jejichž interakce je součástí hry.⁷⁹

Výše uvedený přístup soud v případě Motorola striktně odmítl, učinil přitom zároveň několikero kritických/nesouhlasných poznámek k případu Baltimore. Relevantnost argumentace soudu ve věci Baltimore nelze dle jeho názoru přeceňovat, neboť soud se primárně zabýval problematikou zaměstnaneckého díla, nikoli odlišením sportovní události od díla audiovizuálního (a jeho) vysílání. Dále upozornil, že soud v případě Baltimore necitoval jediný jurisprudenční názor pro podporu svého tvrzení. Naopak, Nimmer – považovaný též Nejvyšším soudem za jednoho z vůdčích odborníků v oblasti autorského práva – zaujal výrazně skeptický postoj k výše uvedené problematice, když dle jeho názoru kategorie sportovních událostí jde zcela nad rámec byť demonstrativního výčtu kategorií subject matter autorského práva.⁸⁰

Odvolací soud v případě Motorola též poukázal na zcela chybějící judikaturu v této oblasti, což lze dle jeho interpretace přisuzovat všeobecnému porozumění, že sportovní události nejsou autorskými díly.⁸¹

⁷⁸ The National Basketball Association and NBA Properties, Inc vs. Motorola, Inc. doing business as Sports Trax and Sports Team Analysis Aand Tracking Systems, Inc. doing business as STATS, 105 F.3d 841, (2d Cir. 1997), 939 F Supp. 1071, str. 1090-1

⁷⁹ Id. str. 1088

⁸⁰ Id. atr. 1091, 1092; Je třeba upozornit, že Nimmer došel ve své analýze k závěru, e sport nesplňuje i další podmínky autorského práva – např. podmínku kreativity (viz výše) ale i další (viz dále v této práci)

⁸¹ 105 F.3d 841 (2d Cir. 1997), str. 847

Legislativní historie

Při hodnocení sportu jako deváté kategorie subject matter je potřebné věnovat pozornost též legislativní historii.

Hlavním důvodem pro přijetí nového autorského zákona byla potřeba rozšířit dosah autorského práva. Důvodová zpráva k zákonu přitom zmiňuje dvě oblasti, jichž se rozšíření může týkat⁸²: (1) „vědecké objevy a nové technologie umožňují vznik nových forem kreativního vyjádření, jež nebyly dříve známy/neexistovaly“, (2) „výrazové formy, ačkoli známé po generace či století, které jsou (byly a budou) postupně uznané za kreativní a hodné autorskoprávní ochrany“. Jako příklad zpráva uvádí, že první autorský zákon z roku 1790 se vztahoval jen na knihy a mapy, přičemž hudba či divadelní hra, dnes neodmyslitelná součást autorského práva, byly uznány až pozdějšími změnami autorského zákona.⁸³

Zastánci sportu jako autorského díla též při interpretaci subject matter připomínají skutečnost, že jedním z hlavních důvodů, proč se Copyright act 1909 stal obsoletním (a proč tedy bylo nutné přijmout Copyright act 1976), byla jeho rigidnost (neflexibilita) ve vztahu k novým formám kreativního vyjádření (a tedy i subject matter). S tím souvisí i potřeba interpretovat daný jazyk široce, a to dle Griffith⁸⁴ tak, že zahrnuje i jiné formy než výslovně uvedené v §102(a) zákona.

Z použitých formulací ve zprávě, byť nepřímo, vyplývá, že formy vyjádření spadající do druhé skupiny budou uznány za součást subject matter jen v případě jejich výslovného zařazení Kongresem do autorského zákona. Na rozdíl od forem vyjádření umožněných novými technologiemi, jejichž vývoj není možné předvídat, může Kongres vždy pečlivě uvážit, zda tyto již existující formy vyjádření dosáhly stupně kreativity (též vhodnosti a potřebnosti) pro zařazení do autorského práva.⁸⁵

⁸² H.R. 94-1476, str. 51

⁸³ Id str. 52

⁸⁴ Např. Griffith, T.: Beyond the Perfect Score: Protecting Routine-Oriented Athletic Performance with Copyright Law, 30 Connecticut Law Review, 1997-1998, zejména str. 693; dále Abromson, Henry M.: The Copyrightability of Sports Celebration Moves: Dance Fever or Just PlainSick, 14 Marquette Sports Law Review, 571, 2003-2004, str. 596 – vyjadřuje se pouze k potřebě široké interpretace, nikoli však přímo k rozšiřování subject matter nad tento rámec

⁸⁵ Id str. 51 a 52, celkové vyznění, ale též jednotlivé použité formulace; ke stejnému závěru došel též např. Nimmer, Melville B. & Nimmer, David: Nimmer on Copyright, §2.03(A)

Sport, jak uvádí Weber, by mohl uspokojit obě zamýšlené oblasti, již se má rozšíření subject matter týkat.

(1) Mnoho sportů (sportovních pohybů, ale i celých sportů jako disciplin) je umožněno jen díky vědeckým objevům a technologiím. (např. in-line brusle, snowboard...).

(2) Mnohé jiné sporty (asi většina), jsou sice založeny na technologiích starších, nicméně zde vyvstává otázka, zda je relevantní rozlišovat mezi sporty založenými na nových nebo na starších technologiích - „je to obdobně nesmyslné, jako rozlišovat mezi softwarem založeným na programovacím jazyku existujícím před rokem 1976, jako je COBOL nebo FORTRAN, a těmi napsanými nedávno vyvinutými jazyky jako je Java“⁸⁶. Dodává též, že Kongres mohl v roce 1976 jen těžko posoudit sport jako kategorii hodnou pro rozšíření subject matter, a to vzhledem k tehdejší úrovni sportu, zejména kreativity v něm přítomné – včetně ve vztahu k rozmachu estetických sportů v posledních letech a všeobecnému náhledu na sport.⁸⁷

Odkaz na legislativní historii použil též při své argumentaci soud v případě Motorola. Kongres se dle jeho mínění sportovními událostmi z hlediska autorského práva přímo zabýval v důvodové zprávě ke Copyright act 1976, ve které Kongres vyjevil svou vůli poskytnout autorskopravní ochranu sportovnímu vysílání, a to oproti sportovní události samé - ke které takovýto kladný postoj nezaujal.⁸⁸

S touto interpretací důvodové zprávy nesouhlasí např. Griffith, když uvádí, že zpráva se zabývá výlučně otázkou vysílání (sportovních) událostí z hlediska požadavků originality a fixace.⁸⁹

Griffith a další zastánci sportu jako autorského díla zdůrazňují, že případ Motorola (včetně argumentace v něm použité) se týká jen sportovních událostí, nikoli sportu jako celku – zejména ne ve smyslu sportovních výkonů/pohybů.⁹⁰

⁸⁶ Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000, str. 352

⁸⁷ Id

⁸⁸ Id pozn. 76, (Případ Motorola) str. 1092-3

⁸⁹ H.R. 94-1476, str. 52

⁹⁰ Id. 85 -. Grffith, str. 717, 719

Sport – dílo dramatické

House Report uvádí, že termín „dílo dramatické“ je všeobecně ustálený, není proto potřeb uvést v zákoně definici.⁹¹ Doporučující nezávaznou definici podává Copyright Office ve svém Compendiu II: Jde o dílo, které zosobňuje a líčí příběh prostředky dialogu a jednání, je určeno k předvádění (publiku). Daný příběh nepopisuje ani „nevypráví“, naopak jej přímo ztělesňuje jednáním (a instrukcemi k němu).⁹²

Některé části sportu by mohly splňovat výše uvedenou definici – např. některé krasobruslařské výkony (představení) mohou „vyprávět/předvádět“ určitý příběh. Většina sportů, ale také všechny sportovní pohyby, se výše uvedené definici vymyká a nelze je pod ni zařadit.⁹³

Sport – dílo pantomimické

Definici díla pantomimického zákon též nepodává, opět lze využít pomoci Compendia II: „Umění napodobit a vykreslit situace, vlastnosti a jiné události gesty a jinými pohyby těla (...) nepotřebuje vyprávět příběh ani být předváděno (před publikem) (...) musí se sestávat z více než jen několika základních gest.“⁹⁴ Jinou, též autoritativní definici uvádí Nimmer. Na rozdíl od Copyright office nevyžaduje napodobňování a zdůrazňuje spíše významnost a významovost (significance) gest.⁹⁵

Weber při analýze podřazení sportu pod dílo pantomimické uvádí: „(...) mnoho sportovních výkonů (pohybů), zdá se, uspokojuje dané požadavky. Sportovní pohyby jsou vždy z definice formy gestikulace, a jsou téměř vždy prováděny bez verbální komunikace, ne-li zcela bezzvučně.“⁹⁶ Při provádění hlubšího rozboru již závisí na zvolené definici. Definici uváděné Copyright Office zdůrazňující napodobování většina sportovních výkonů nevyhoví, některé sportovní výkony např. v rámci krasobruslení však teoreticky nelze zcela vyloučit. Důraz „pouze“ na významnost gest v rámci definice

⁹¹ H.R. 94-1476, str. 53

⁹² Compendium II: Copyright Office Practices § 431

dostupné na adrese: http://ipmall.info/hosted_resources/CopyrightCompendium/fplchome.asp

⁹³ Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000, str. 354

⁹⁴ Compendium II: Copyright Office Practices § 460, 461

⁹⁵ Nimmer, Melville B. & Nimmer, David: Nimmer on Copyright, §2.07(A), 1996

⁹⁶ Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000, str. 355

podané Nimmerem vyloučí (též) mnohé jednoduché sportovní výkony, některé sportovní výkony ale obsahují prvky gestikulačně výrazné, které by mohly podmínkám vyhovět.⁹⁷

Sport – dílo choreografické

V Copyright act 1976 nenalezneme definici díla choreografického, neboť i tento termín byl považován za dostatečně ustálený. V případě *Horgan vs. Macmillan*⁹⁸ se soud ztotožnil s definicí uvedenou Copyright Office: „kompozice uspořádání tanečních pohybů a tanečních obrazů, která je obvykle doprovázena hudbou. Tanec je posloupnost (série) statických a kinetických pohybů těla ve vztahu k určitému rytmu a prostoru. (...) nepotřebuje vyprávět příběh...“⁹⁹ Autorskoprávní ochrana není poskytována základním tanečním krokům (např. základní waltzový krok či druhá pozice v klasickém baletu) ani jednoduchým rutinním pohybům/cvičením. Umělec musí být schopen dílo předvést tak, jak je připraveno. Na druhé straně není vyloučeno použití a zařazení základních tanečních kroků v rámci díla choreografického, obdobně jako spisovatel užívá jednotlivých slov při psaní díla literárního.¹⁰⁰

Jak Weber uvádí, definice tance, jako série statických a kinetických pohybů těla v určitém rytmu a prostorové relaci, velmi dobře dopadá též na gymnastiku či krasobruslení.¹⁰¹ Pozitivně se k této otázce staví také Das – argumentuje, že ochrana je bez větších rozporů poskytována (i jednotlivým) pohybům v rámci baletu – v případě *Horgan* byly fotografie choreografického představení *Louskáček* shledány porušující autorské právo. Některé sporty jako je krasobruslení či gymnastická cvičení mají často choreografii neméně propracovanou.¹⁰²

⁹⁷ Id

⁹⁸ *Horgan vs. Macmillan, Inc.*, 789 F.2d 157, str. 161

⁹⁹ Compendium II: Copyright Office Practices § 450.01

¹⁰⁰ Id § 450.06

¹⁰¹ Weber, Loren J.: *Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves*, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000, str. 356

¹⁰² Id 102 Das, Proloy K.: *Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays*, 75 Ind. L.J. 1073 (Indiana Law Journal), 2000, str. 5 (ve znění v Lexis Nexis) – Das se ve svém článku zabývá sportem zejména ve smyslu taktického sportovního zápolení vedeného pod taktovkou trenéra (scripted sports plays); *Horgan vs. Macmillan, Inc.*, 789 F.2d 157, str. 163; Obdobně se vyjadřuje (včetně odkazu na případ *Horgan* též *Kief, S. F., Kramer, R. G., Kustadt, R. M.: It's Your Turn, But It's My Move: Intellectual Property Protection For Sports „Moves“* – str. 777

Navíc Das upozorňuje, že autorskoprávní ochrana je v poslední době poskytována v souvislosti se sportem (byla například úspěšně zaregistrována fotbalová formace¹⁰³) a zejména pohybem stále častěji. Tento trend (minimálně ve Spojených státech) potvrzuje též například soudní rozhodnutí Bikram¹⁰⁴, kdy nebyla zamítnuta možnost autorskoprávní ochrany specifickému stylu jógy. Soud v potřebě vypořádat se s rozhodnutím Motorola, ve kterém byla částečně vyloučena autorskoprávní ochrana sportu (sportovních událostí), odlišil jógu od sportu. Za styčné odlišnosti považoval nesoutěžní charakter a možnost provádět jógu každý den stejně (přesnou predeterminaci jógy – pozn. autora)¹⁰⁵. Jesien ve své studii tohoto případu vysvětluje druhý z těchto argumentů (prvek soutěže byl diskutován výše). Dle jejího názoru, přesná predeterminace je jiným způsobem vyjádření rutinnosti a určité opakovatelnosti, obdobně jako je tomu u díla choreografického, kterému se jóga velmi podobá.¹⁰⁶

Určité vodítko, které využil ve své práci též Fishkin¹⁰⁷, lze najít v případě Miller¹⁰⁸, ve kterém se soud zabýval povahou exotických tanců ve vztahu (v porovnání) k baletu. Soud uvedl, že si exotický tanec zaslouží stejnou autorskoprávní ochranu jako balet, ačkoli je ve vzájemném srovnání umělecky a esteticky nižší kvality.

Fishkin ve své práci též věnuje pozornost debatě týkající se rozlišování mezi sportem a tancem provedené soudcem Posnerem v případě Miller, ve které soudce využil příměru zápasu (toreadora) s býky. Debatu soudce Posnera a příspěvek Fishkina při její interpretaci lze shrnout následovně: Býčí zápas propojuje hudbu, kostýmy i slavnostní podívanou (pagentry) za účelem dosažení co největšího emocionálního dopadu na diváky,

¹⁰³ Id Das, Proloy K.: Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays, 75 Ind. L.J. 1073 (Indiana Law Journal), 2000, str. 5 (ve znění v Lexis Nexis) – Das se ve svém článku zabývá sportem zejména ve smyslu taktického sportovního zápolení vedeného pod taktovkou trenéra (scripted sports plays); „formací“ se rozumí rozestavení hráčů na určité posty (obránce, záložník, útočník, apod. - jako příklad sportovní lze uvést „T-formaci“ v americkém fotbale, či hru na „4:4:2“ v českém fotbalu.

¹⁰⁴ Open Source Yoga Unity vs. Bikram Choudhury, No. C 03-3182 PJH, 2005

¹⁰⁵ Id pozn. 50

¹⁰⁶ Jeisen, Karolina: Don't Sweat It: Copyright Protection for Yoga...Are exercise routines next?, 5 Cardozo Pub. L. Pol'y & Ethics J. 623 (Cardozo Public Law, Policy & Ethics Journal), Spring 2007, str. 638

¹⁰⁷ Fishkin, William J.: Next on Floor Exercise, Dominique Dawes: The Difficulties In Copyrighting Athletic Routines, 11 Seton Hall Journal of Sports Law 331, 2001, str. 335; Fishkin se ve své práci zabývá zejména prvkem soutěže, jeho vlivem na sport z pohledu autorského práva a možností zařazení soutěže mezi výslovná omezení autorského práva jako řešení dané situace.

¹⁰⁸ Miller vs. Civil City of South Bend, 904 F.2d 1081 (7th Cir 1990)

kroky toreadora (kterými podněcuje býka i kterými mu čelí/odvrací jeho útok) připomínají kroky taneční, rozdíl od baletu pak spočívá ve společenské důležitosti a symboličnosti býčích zápasů v dané kultuře, balet neobsahuje prvky nebezpečí ani fyzické pokoření býka s jeho symboličností. Většina moderních sportů je v porovnání s býčími zápasy kulturně chudší a jejich umělecké prvky (a jejich vyjádření) obvykle nedosahují úrovně Koridy. Fishkin uzavírá tuto problematiku tím, že vyjma prvku soutěže a veřejného zájmu na jejím zachování, je rozdíl mezi tradiční choreografií a některými estetickými nesoutěžními sporty/cvičeními zcela nezřetelný.¹⁰⁹

Obdobně se vyjadřuje též Griffith, když říká, že mnohé rutinní sporty jsou zásadně ovlivněny tancem, přičemž elegance („grace“) je rozhodujícím prvkem, ta je tím, co okouzluje diváky.¹¹⁰ Dle jejího názoru se dílo choreografické i estetické sporty shodně projevují naplánovanou a připravenou sestavou, jejich účelem je pobavit diváky, předvádí umělcovo atletické schopnosti a jeho součástí je umělcovo vlastní sebeuspokojení. Obojí je závislé z velké části na kreativitě a uměleckém vyjádření.¹¹¹

K rozlišování sportů na sporty rutinní (zejména estetické) a sporty nerutinní – (týmové) soupeřící pro účely autorského práva, a to včetně z hlediska hodnocení možného podřazení pod díla choreografická, se negativně staví Moberg. První chybou je dle jeho názoru zdůrazňování umělecké/dramatické povahy díla choreografického. Dle jeho názoru došel též Nimmer – autorita v oboru autorského práva, – na základě historického výkladu k závěru, že dramatický kontext či předvedení není nutnou náležitostí choreografického díla. Obdobně na podporu svého postoje připomíná výrok soudce Holmse, že soud by se měl vyhnout hodnocení estetického stupně a vytváření jeho standardu. Uzavírá tedy, že nepřítomnost prvku dramatu či hudby není důvodem pro odepření autorskoprávní ochrany americkému fotbalu (oproti jeho přiznání např. krasobruslení). „Fotbal (jednotlivé hry, formace, jednotlivé taktické styly...) je nacvičován mnoha zkouškami, které připomínají přípravu divadelní hry, kde je scénář

¹⁰⁹ Fishkin, William J.: Next on Floor Exercise, Dominique Dawes: The Difficulties In Copyrighting Athletic Routines, 11 Seton Hall Journal of Sports Law 331, 2001, str. 335-6; Miller vs. Civil City of South Bend, 904 F.2d 1081 (7th Cir 1990), str. 1097

¹¹⁰ Griffith, T.: Beyond the Perfect Score: Protecting Routine-Oriented Athletic Performance with Copyright Law, 30 Connecticut Law Review, 1997-1998, str. 715

¹¹¹ Id str. 698

dialogů nahrazen postupným koordinovaným prostorovým rozmístěním (pozicemi) hráčů....“.¹¹²

Kriticky se naopak staví zejména k týmovým soupeřícím sportům, konkrétně k (americkému) fotbalu, Das. Definovat a nahlížet na fotbalovou hru jako na tanec uspořádaný na hudbu, je dle jeho názoru neobvyklé a z pohledu běžného nahlížení až směšné. Připomíná dále, že definice poskytnutá Copyright Office volá po určitém minimálním stupni náročnosti, přičemž fotbalová hra sestává spíše z jednoduchých pohybů – „osoba X má běžet z bodu A do bodu B a přitom je vyzvána aby zvolila určitou trasu, její úkol je však v zásadě vždy stejný. Ačkoliv různé trasy běhu mohou být různě efektivní v závislosti na dané hře (taktice apod.), nepředvádějí jednotliví fotbalisté složité či komplikované kroky“.¹¹³ Poskytnutí autorskoprávní ochrany takovýmto pohybům by též mohlo kolidovat se základní ústavně zaručenou svobodou pohybu.¹¹⁴

2.1.1.2.3. Idea, Compilation

§102b představuje v určitém smyslu negativní vymezení předmětu Copyright Act 1976 – z ochrany autorského práva jsou tak vyloučeny zejména idey (myšlenky, nápady), fakta apod. V návaznosti na výše uvedený paragraf je třeba zodpovědět otázku, zda také sport či které jeho části spadají či nespádají mezi předměty vyloučené z autorskoprávní ochrany.

Sportovní události

Soud v případě Motorola učinil následující poznámku: „(...) důkazy ukazují, že to, co žalovaný (Motorola – pozn. autora) skutečně kopíroval, je nanejvýš obecná idea NBA a fakta z jejích jednotlivých konkrétních zápasů, což obojí spadá mimo oblast ochrany“.¹¹⁵ V souladu s tímto vyjádřením jsou i poznámky soudu uvedené na jiných

¹¹² Moberg, Brent C.: Football Play Scripts: A Potential Pitfall for Federal Copyrighr Lao?, 14 Marquette Sports Law Review, 2003-2004, str. 539-40

¹¹³ Das, Proloy K.: Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays, 75 Ind. L.J. 1073 (Indiana Law Journal), str. 1092

¹¹⁴ Das, Proloy K.: Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays, 75 Ind. L.J. 1073 (Indiana Law Journal), str. 1090

¹¹⁵ 105 F.3d 841 (2d Cir. 1997), str. 1094; Je třeba upozornit, že soud tuto poznámku učinil v části zabývající se druhým z namítaných porušení autorských práv (vedle porušení autorských práv ke hře

místech, kde soud např. říká: „sportovní hry nejsou „authored“ v jakémkoli smyslu tohoto slova/termínu“¹¹⁶ či vyjádření, že sportovní události zcela zjevně chybí mezi kategoriemi subject matter a nejsou ani žádným podobné či analogické.¹¹⁷ Soud v tomto případě deklaruje své konsistentní stanovisko, že sportovní události (NBA) jsou „pouhou“ ideou, nikoli autorským dílem.

K obdobnému závěru došel i jiný soud, když v případě Hoopla neposkytl autorskoprávní ochranu sportovní události „U. S. Versus The World“ - zápasům školních hvězd v basketbalu - jakožto pouhé idey.¹¹⁸

Compilations

Při hodnocení sportovních výkonů/pohybů z hlediska jejich možného podřazení pod „pouhé“ idey nelze využít převážně názorů doktríny. Z následující analýzy vyplývá, že jednotlivé jednoduché pohyby nedosahují dle převažujícího názoru doktríny potřebného stupně tvořivosti (viz výše) a představují pouhé idey. Zastánci sportovních výkonů jakožto autorského díla zdůrazňují možnost podřazení takových výkonů pod autorskoprávní „compilation“.

Compilation je upravena v §101 – kde je uvedena její legislativní definice a v §103. Podle §101 se compilation rozumí: „dílo vytvořené kolektivním a nebo sesbíráním dříve existujícího materiálu nebo dat, která jsou vybrána a uspořádána takovým způsobem, že výsledek jako celek vytváří originální autorské dílo“.¹¹⁹ Důvodová zpráva k zákonu zdůrazňuje, že pro vznik compilation je nepodstatné, zda její jednotlivé části spadají či nespádají pod subject matter amerického autorského práva.¹²⁰

Užití compilation v rámci sportu demonstruje Griffith na příkladu krasobruslení. Výsledný krasobruslařský výkon, který je pečlivě choreografován, vždy sestává z mnoha různých pohybů, jako jsou skoky, otočky (piruety), základní bruslařské kroky a jiné obdobné prvky, které jsou (všechny) dobře známé celé bruslařské komunitě, a které

samotné) – a to k dílu „ve formě vysílání zápasů NBA“ – tato skutečnost, resp. zařazení této poznámky však nemění nic na její relevantnosti.

¹¹⁶ Id, str. 846

¹¹⁷ Id

¹¹⁸ Hoopla Sports & Entertainment, Inc. v. Nike, Inc. 947 F. Supp. 347, 1996, str. 354; Obdobně též např.

¹¹⁹ 17 U.S.C. §101

¹²⁰ House of Representatives: Report No. 94- 1476, str. 57; Výsledné dílo – compilation sama – však musí již spadat pod subject matter uvedený v §102 a být originálním dílem autorským.

představují pouhé idey. Výsledné dílo, jeho originalita a kreativita, vyvstává z unikátního načasování (timing), výběru a kombinace daných prvků, které krasobruslař provádí v daném sledu a prostorovém rozložení v rámci ledové plochy.¹²¹ Obdobně se vyjadřuje též Moberg. Fotbalový trenér dle jeho názoru vytváří na základě své kreativity výslednou konkrétní hru svého týmu (compilation) z jednotlivých her (stylů útoku, obrany, formací apod.) a jejich pořadí.¹²²

Nepřímo se danou problematikou zabýval soud v případě Bikram (týkající se autorskoprávní ochranou určitého stylu jógy – viz též výše). Jesien ve své studii tohoto případu shrnuje jeden z argumentů soudu tak, že autorskoprávní ochrana by mohla být dána, neboť Bikram dostatečně uspokojil podmínku tvořivosti tím, že vybral a zaranžoval svou sestavu jogínských poloh - asanas (compilation).¹²³ Susman uzavírá svou studii případu Bikram v části zabývající jógou, jakožto případnou compilation, vyjádřením: „Protože je jen málo pochyb o tom, že jóga splňuje podmínky vyžadované pro compilation, není třeba se touto otázkou dále zabývat. Základní otázkou pro posouzení jógy jako autorského díla je, zda jóga představuje pouze „užitečný“ systém“ nebo kreativní vyjádření.“¹²⁴

2.1.1.2.4. Merger Doctrine

Merger doctrine představuje částečně odlišnou možnou překážku pro přiznání autorskoprávní ochrany sportu. Ve sportu je pouze omezené množství způsobů, jak daný sport provádět/hrát. Das užívá příklad fotbalu, jak uvádí, je jen omezené množství způsobů – cest, které může hráč zvolit/kudy běžet, či jak zahrát roh ve fotbalu.¹²⁵ Ještě markantněji vystupuje dle mého názoru tento problém např. ve skoku dalekém či

¹²¹ Griffith, T.: Beyond the Perfect Score: Protecting Routine-Oriented Athletic Performance with Copyright Law, 30 Connecticut Law Review, 1997-1998, str. 695, 713-14

¹²² Moberg, Brent C.: Football Play Scripts: A Potential Pitfall for Federal Copyrighr Lao?, str. 544-45

¹²³ Jeisen, Karolina: Don't Sweat It: Copyright Protection for Yoga...Are exercise routines next?, 5 Cardozo Pub. L. Pol'y & Ethics J. 623 (Cardozo Public Law, Policy & Ethics Journal), Spring 2007

¹²⁴ Susman, J.: Your Karma Ran Over My Dogma: Bikram Yoga and the (IM)Possibilities of Copyrighting Yoga,

Loyola of Los Angeles Entertainment Law Review, Vol. 25, Issue 2 (2004-2005), pp. 245-274, str. 254

¹²⁵ Das, Proloy K.: Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays, str. 1094

v cyklistice. Pokud by sportovci mohli monopolizovat prostřednictvím autorského práva takové pohyby, nezbyl by záhy žádný způsob možného (dovoleného a dostupného) soupeření, resp. jak daný sport provádět.

Částečně jiný pohled přináší na otázku merger doctrine Weber. Zejména v estetických sportech lze dle jeho názoru dané sportovní výkony/pohyby provádět s mnoha drobnými obměnami a v mnoha variacích. Své stanovisko doplňuje příkladem evropských hudebníků, kteří mají v zásadě k dispozici jen 12 notovou stupnici, přesto zvládají vytvářet bez problémů nová hudební díla.¹²⁶

Dle názoru autora práce nelze přehlédnout skutečnost, že sportovci jsou limitováni jednak pravidly daného sportu, ale také fyzickými možnostmi člověka – možnost obměny daného sportovního výkonu/pohybu je tak výrazně omezena.

2.1.1.2.5. *Functionality doctrine*

Ustanovení §102b nevylučuje z autorskoprávní ochrany jen ideje (idea/expression dichotomy), ale také postupy, procesy, systémy či operativní metody – tedy oblast, kterou můžeme souhrnně nazvat jako tzv. „funkční díla“ (functionality doctrine). V této souvislosti je potřebné se zabývat otázkou, zda sport nepředstavuje právě takové čistě „funkční dílo“, což by mělo za následek jeho vyloučení z možné autorskoprávní ochrany.

K této problematice existují tři možné přístupy, přičemž třetí z nich představuje určitý kompromis prvních dvou.

První přístup vychází z myšlenky, že všechny sportovní pohyby jsou funkční – v rámci daného sportu, jejich cílem je přehrát soupeře, a to v konkrétním případě (zasáhnout soupeře, dobře přihrát spoluhráči, vstřelit gól...) i v celkové hře – zvítězit.¹²⁷

V návaznosti na možné podřazení sportu pod choreografii, vydal Copyright Office své spíše negativní stanovisko: funkční fyzické pohyby jako je sport, hry, cvičení a jiné

¹²⁶ Weber, Loren J.: *Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves*, str. 342 – je třeba upozornit, že Weber tuto poznámku v části práce zabývající se vhodností dopadu autorskoprávní ochrany sportu, nikoli přímo v části zabývající se merger doctrine.

¹²⁷ Např.: Abromson, Henry M.: *The Copyrightability of Sports Celebration Moves: Dance Fever or Just Plain Sick*, str. 598; Weber, Loren J.: *Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves*, str. 358; Jeisen, K.: *Don't Sweat It: Copyright Protection for Yoga...Are exercise routines next?*, str. 639

běžné (pohybové) aktivity nepředstavují typ „autorství“ zamýšlený k ochraně autorským právem.¹²⁸

Ilustrativní příklad nabízí Weber. Sportovní výkon/pohyb atleta ve vztahu ke střelení gólu je čistě funkční, naopak jeho oslavný taneček¹²⁹ po úspěšném vstřelení takového gólu jde již svým charakterem mimo daný sport, daný zápas neovlivní.

Funkčnost sportu lze pak dle mého názoru spatřovat též v jeho dopadu na zdraví člověka (včetně fyzické kondice), odreagování či na formování jeho postavy. Tyto funkční cíle jsou dle mého názoru často jedním z hlavních důvodů provozování sportu – zejména u laické veřejnosti.

Druhý přístup, jehož zastáncem je např. Kunstadt, vychází z myšlenky, že všechn sport jakožto forma odreagování či zábavy je inherentně nefunkční povahy (ve smyslu functionality doctrine).¹³⁰ Weber tuto myšlenku doplňuje a rozvíjí, když funkčnost sportu ve smyslu dosažení vyššího skóre a posléze vítězství označuje za doplňkovou a vedlejší ve vztahu k roli sportu v moderní společnosti jakožto formy odreagování či až jakéhosi quasi-náboženství – sport se tak podobá spíše choreografii zábavného představení nežli kancelářským formulářům. Obdobně může mít sport (vstřelení gólu, výsledek...) pouze doplňkovou úlohu ve srovnání s elementem vzájemného soupeření (včetně předvádění takového soupeření).¹³¹ „Zápasení a vyhrávání je dobré, protože to zásadním způsobem přispívá k zábavnosti a zajímavosti sportu“.¹³²

Třetí přístup, kompromisní, využívá pro odlišení funkčních a estetických pohybů test – zda daný pohyb byl vyvinut čistě pro účel umělecký či zda hlavním účelem pro

¹²⁸ Copyright Office Choreographic Guide Letter 1 (Weber): Examples of standard choreography without sufficient originality to qualify for protection include: jumping, jacks and walking; ballroom, social, and folk steps; runway modeling; cheerleader routines; sports plays; and exercise programs such as aerobics, gymnastics, and hydroaerobic - originální text nenalezen.

¹²⁹ Sportovní oslavné pohyby (oslavný taneček) jsou zde užity jako příklad ze sportovního prostředí čistě pro účely diskuse nad otázkou functionality doctrine. Otázka oslavných pohybů (sports celebration moves) je nastíněna v části 2.1.1.2.8, a to včetně prvku „sportovnosti“.

¹³⁰ Kunstadt, R. M.: Are Sports Moves Next in IP Law?, National Lawyers Journal, 1996, C1

¹³¹ Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, str. 359; Stejný názor zastává i Kukkanen, Carl A.: Be a Good Sport and Refrain from Using my Patented Putt: Intellectual Property Protection for Sports Related Movements, str. 814

¹³² Jeisen, K.: Don't Sweat It: Copyright Protection for Yoga...Are exercise routines next?, str. 650

jeho vytvoření byla potřeba zvýšit šance sportovce předčít soupeře.¹³³ I v rámci soupeřících sportů sportovci často činí pohyby, které přímo nesouvisí s předčlením soupeře – resp. k pohybu čistě funkčnímu (z hlediska sportu) přidávají nikoli nezbytné variace/zpestření – např. různé formy dopravení míče do koše „skórování“ v basketbalu, jež jdou často za rámec potřeby, apod.

Při posuzování této otázky, lze též přihlídnout k rozhodnutí Bikram (zabývající se jógou). Jesien nabízí možné shrnutí tohoto rozhodnutí. Pokud by zaranžování pohybů bylo čistě funkční, nebylo by možno uvažovat o přiznání autorskoprávní ochrany, avšak pokud je vedeno estetickými cíly, ochrana nemůže být vyloučena.¹³⁴

2.1.1.2.6. Exkurz I – sport jako vynález či ochranná známka

Hovoříme-li na tomto místě o sportu jako o možném funkčním díle, je vhodné se zmínit též o jiných možných přístupech ke sportu jako nehmotnému statku. Sport – zejména ve smyslu sportovních výkonů/pohybů by mohl být chráněn jako vynález v rámci práva patentového či dokonce jako ochranná známka.¹³⁵

Patentové právo klade na vynálezy čtyři požadavky, aby se jednalo o patent: subject matter, usefulness, novelty, nonobviousness.¹³⁶

Patentovatelný předmět (subject matter) – Dle Smithe by některé sportovní pohyby mohly splňovat požadavky na takovou ochranu, a to jako „patent procesu“.¹³⁷ Sportovní pohyb je produktem lidské činnosti, nemůže být proto nazírán jako přírodní úkaz¹³⁸, a to zejména in concreto v kontextu daného sportu resp. sportovního výkonu.

¹³³ Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, str. 360

¹³⁴ Id pozn. 51

¹³⁵ Jeden z prvních článků na toto téma Robert M. Kunstadt et al.: Are Sports Moves Next in IP Law?, Nat'l L.J. (National Law Review), May 20, 1996

¹³⁶ 35 U.S.C. (Patent Act)

¹³⁷ Např. Smith. Jeffrey A.: Comment: It's Your Mome - No It's Not! The Application Of Patent Law To Sports Oves, 70 U. Colo. L. Rev. 1051 (University of Colorado Law Review), Summer 1999, str. 1063nn

¹³⁸ Kukkonen, Carl A.: Be a Good Sport and Refrain from Using my Patteded Putt: Intellectual Property Protection for Sports Related Movements, 80 Journal of the Patent and Trademark Office Society, 1998, str. 819n

Užitečnost – Užitečnost takového vynálezu lze spatřovat dvojí. Jednak umožňuje zvítězit, nebo alespoň dosáhnout lepších výsledků. Druhým pohledem je, že sport slouží zábavě (entertainment), přitom zábava je již celkem akceptována jako dostatečný důvod pro získání patentu¹³⁹. Určitou překážkou je zde problematická opakovatelnost lidských pohybů (samotných i jejich výsledků), jež je též součástí požadavku na užitečnost.

„Zřejmost“ a „Novost“ – aby z těchto důvodů mohl být patent odmítnut, stojí důkazní břemeno na patentovém úřadu, který se s tímto problémem musí vypořádat¹⁴⁰. Zároveň by tato podmínka mohla sloužit jako racionální filtr, kterým by neprošla naprostá většina sportovních pohybů – ochrana by se tak dostala jen těm, které si to opravdu „zaslouží“.

Současný stav. Americký patentový úřad je poměrně „liberální“ a definuje patentovatelný proces velmi široce, a to i v oblasti lidských pohybů. Úspěšně byla patentována např. metoda týkající se demonstrování zdravotně nejvýhodnějšího způsobu zvedání krabic¹⁴¹, speciální metodu psaní na klávesnici pomáhající předcházet stresovým zraněním¹⁴² či metoda polykání prášku za pomoci externího předmětu¹⁴³. Za první čistě sportovní patent je považována patent No. 5,616,089 „metoda patování“ (v golfu). Jediná spojitost s předmětem (golfovou holí) v „claim“ je, že dominantní ruka uchopí golfovou hůl.

Kromě výše uvedené problematičnosti opakovatelnosti sportovních pohybů, je problematická i otázka vynálezeckého kroku (non-obviousness) lidských pohybů. Zvláštním důvodem pro odmítnutí patentu pro sport je možnost nahlížet na něj jako na obchodní metodu (hra jakožto plán pro získání maximálního počtu bodů, útok jako oddělení výroby ...) – která je vyloučena z patentování¹⁴⁴. Monopolizace sportovních pohybů v rámci patentového práva by měla též negativní účinky z hlediska „důvodů sportovních“ (viz část. 2.2), mohla by být též v rozporu s ústavně zaručenou svobodou pohybu. Smith¹⁴⁵ též upozorňuje na problematickou praktickou stránku uplatňování patentového práva ve sportu.

¹³⁹ Smith. Jeffrey A.: Comment: It's Your Mome - No It's Not! The Application Of Patent Law To Sports Oves, 70 U. Colo. L. Rev. 1051 (University of Colorado Law Review), Summer 1999, str. 1066

¹⁴⁰ Id (Smith)

¹⁴¹ Patent No: 5,498,162

¹⁴² Patent No: 5,638,831

¹⁴³ Patent No: 5,643,204

¹⁴⁴ , Proloy K: Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays, 75 Ind. L.J. 1073 (Indiana Law Journal), 2000, str. 6 (ve znění v Lexis Nexis)

¹⁴⁵ Id (Smith) str. 1075n

Známkoprávní ochrana by mohla být uplatněna u těch pohybů, jež jsou schopny identifikovat určité zboží či službu, resp. je vzájemně odlišit. Silueta driblujícího basketbalisty je uznanou ochrannou známkou NBA¹⁴⁶ Dle Kunstadta se (již dnes) ochranné známky vztahují na trojrozměrné předměty, zvukové známky – včetně jejich časového rozměru, či vyobrazení slavných osob, není proto relevantního důvodu, proč by ochranná známka nemohla spadat též na trojrozměrné „real-time“ sportovní pohyby jednotlivých sportovců. Z technického hlediska se může jednat o hologramy, trojrozměrné grafiky (např. světelné apod.)¹⁴⁷

2.1.1.2.7. Fixace

Podmínka fixace je upravena v §102a, jež zní: „(...) fixed in any tangible medium of expression, now known or later developed, from which they can be perceived, reproduced, or otherwise communicated, either directly or with the aid of a machine or device.“

Sport lze zaznamenat na hmotném nosiči např. v podobě audiovizuálního záznamu, taneční notace či diagramu.

Podmínka fixace je – zejména v současné době technologického rozmachu - lehce splnitelná, a to i z praktického hlediska. To samozřejmě neznamená, že je podmínka fixace v každém konkrétním případě splněna, naopak, většina sportovních výkonů zejména laické veřejnosti zaznamenána není.

¹⁴⁶ U.S. Trademark No: 1,525,782 (filed Nov. 20, 1987)

¹⁴⁷ Id 132

2.1.1.2.8. *Sports celebration moves*¹⁴⁸

Sportovní oslavné pohyby („vítězné oslavné tanečky“) jsou specifickým druhem „sportovních“ výkonů/pohybů, které výslovně nesouvisí s vlastním překonáním soupeře ve sportovní rovině a jejich účelem není dosažení vítězství, přesto jsou v rámci sportovních klání - zejména u sportů soupeřících - často přítomny. Jako příklady lze uvést: „high five“, „high salute“, ze složitějších propracovanějších např.: „Ickey Shuffle“, „Dirty Bird“ apod.¹⁴⁹

Účel – functionality doctrine

Primárním účelem oslavných sportovních pohybů není, jak bylo výše uvedeno, dosažení vítězství či předčení soupeře ve sportovní úrovni. Jejich účelem je naopak zejména upoutání pozornosti ke konkrétnímu hráči (popř. celému týmu) po úspěšném provedení jednotlivé konkrétní (části) hry/sportovního výkonu (povedený útok, „homerun“, „trojkový koš“ apod.) při jeho oslavě. Z výše uvedeného vyplývá, že sport celebration moves nespádají pod kategorii funkčních děl a autorskoprávní ochrana by jim mohla být přiznána.

Vedle upoutání pozornosti a oslavy povedeného sportovního výkonu nelze opomenout druhý aspekt resp. účel sport celebration moves, jímž je psychologické působení – jednak na samotného „oslavujícího“ hráče a jeho tým, obdobně též ale na soupeře (to však v negativním smyslu). Psychické rozpoložení člověka je přitom velmi podstatnou součástí výkonu a nezřídka rozhoduje i o samotném vítězství. Z tohoto pohledu je otázka funkčnosti sport celebration moves již méně jednoznačná.

Přesto, že psychika hraje ve sportu nesporně velmi významnou roli, je její ovlivňování dle názoru autora za pomoci oslavných pohybů z hlediska čistě sportovního

¹⁴⁸ Podrobný rozbor této problematiky zpracoval např.: Abromson, Henry M.: The Copyrightability of Sports Celebration Moves: Dance Fever or Just Plain Sick; Přídomek „sportovní“ je u oslavných pohybů používán z následujících důvodů: 1 autor této práce vychází z anglického termínu „sports celebration moves“, 2 při velmi striktním pohledu jsou i tato „představení“ součástí sportu, neboť mohou ovlivňovat psychickou složku při sportování (viz výklad níže), 3. jsou typicky předváděny při sportovním klání (ač obdobné pohyby mohou být užity při různých příležitostech) a v mnoha případech jsou téměř neodmyslitelnou součástí takového sportovního klání/představení.

¹⁴⁹ Ukázky sportovních oslavných pohybů lze nalézt např. na adrese: <http://www.youtube.com/watch?v=Py5NfEv6c6s> (28. 09. 2010) <http://www.youtube.com/watch?v=-bbzHdqUUFU&feature=related> (28. 9. 2010)

nefunkční – neslouží k přímému technickému překonání soupeře. Obdobně mohou výsledek sportu ovlivnit dobrý spánek, nálada v týmu, momentální rozpoložení apod., kteréžto faktory též jistě nejde považovat za přímo funkční v rámci sportu (z hlediska autorského práva). Pokud při těchto pohybech budou navíc dodržována základní pravidla fair play (pohyby nebudou prováděny s úmyslem (psychicky) poškodit soupeře, bude jejich oslavný charakter zcela převažující a funkční charakter zejména na soupeře - z hlediska podmínek zde diskutovaných – výrazně omezený.

Originality, subject matter, Idea/expression dichotomy.

„Vítězný taneček“ je vytvořen sportovcem záměrně s co největší tvořivostí tak, aby byl co „nejoriginálnější“ a upoutal co nejvíce pozornosti. Lze uzavřít, že tyto složitější a propracovanější sportovní oslavné pohyby poměrně jednoznačně splňují podmínku originality.

V rámci subject matter lze takovéto složitější oslavné pohyby nejlépe podřadit pod choreografii. Tyto pohyby jsou pečlivě připravovány (choreografovány), a lze je provádět pokaždé stejně, některé z nich představují poměrně složité sestavy, jež lze často považovat za určitou formu tance.

Naproti tomu jednoduché oslavné pohyby jako „high five“ či „Mile-High Salute“ tuto podmínku pravděpodobně nesplňují a lze je případně považovat za pouhé ideje.

2.1.1.3. Částečný závěr k části 2.1.1

Závěr, zda sport naplňuje požadavky amerického autorského práva na autorská díla, nelze dle názoru autora učinit jednotný ve vztahu ke sportu jako celku, neboť jednotlivé části sportu naplňují dané podmínky rozličnou měrou.

Nejjednoznačněji se jeví situace v otázce sportovních událostí. Doktrína i judikatura se celkem shoduje v závěru, že sportovní události nesplňují požadavky autorského práva kladené na autorská díla. Sportovní události jsou spíše ideou, určitou koncepcí, nežli tvůrčím zpracováním.

Stěžejním přínosem k této problematice byl případ Motorola, kde soud došel ke stejnému závěru – považoval sportovní události za ideje.

Druhým hlavním důvodem, na základě kterého nauka zastává tento závěr, je nesplnění podmínky subject matter. Tento důvod se samozřejmě částečně překrývá s předešlým (tedy sportovní události jako ideje) – resp. potvrzuje jeho správnost.

V případě sportovních výkonů je situace méně jednoznačná a tyto výkony je potřebné dále rozčlenit do několika sub-kategorií.

První kategorii tvoří jednotlivé jednoduché (základní) pohyby, a to ať už tvoří celý sportovní výkon či jsou jen jeho částí. Jako příklad lze uvést přihrávku míče spoluhráči ve fotbalu – část sportovního výkonu, nebo hod oštěpem – celý sportovní výkon. Takovéto pohyby nelze považovat za autorská díla. Takovéto výkony postrádají potřebnou míru tvořivosti, lze je opět považovat spíše za idey, popř. za díla funkční.

K obdobnému závěru lze dojít pravděpodobně i u druhé kategorie sportovních výkonů - rutinních neestetických sportů, tedy zejména těch, jež se skládají ze setu obdobných opakujících se pohybů. Do této skupiny spadá např. plavání, dá se sem podřadit též běh na lyžích či cyklistika. Tyto sporty obdobně jako sporty v první kategorii postrádají potřebný stupeň tvořivosti. Nelze je považovat ani za compilation prvků (jednotlivých pohybů) stojících mimo autorské právo, pro nesplnění požadavku subject

matter. Tyto výkony neobsahují ani gesta (díla pantomimická) ani nedosahují potřebné minimální složitosti vyžadované pro díla choreografická. K výše uvedenému přistupuje skutečnost absence tvořivosti a velmi výrazné orientaci daných pohybů na funkčnost (v rámci daného sportu a předčení soupeře).

Méně jednoznačná je situace v případě „složitějších“ nerutinních soupeřících sportů jako je fotbal či sporty bojové. Tyto sporty se vyznačují poměrně vysokou mírou tvořivosti, ta je často klíčovým faktorem v překonání (přehrání) soupeře – tvořivá hra ve fotbale ať už ve smyslu konkrétní kombinace nebo jen v uzpůsobení hry konkrétním podmínkám je často rozhodující. Tyto sporty, zdá se, by mohly naplnit požadavky autorského práva na Compilation skládající se z jiných prvků, nežli autorských děl. Otázka podmínky tvořivosti však není tímto uzavřena. Problematickým bodem zůstává, zda tato tvořivost je tvořivostí ve smyslu práva autorského – tj. zejména pocházející od autora/sportovce a jeho tvůrčí duševní činnosti; či spíše reakcí a využitím daných podmínek – zejména jednání soupeře, počasí apod. Autor jistě může při vytváření díla improvizovat, tato improvizace by však měla vycházet z něho samotného, nikoli být reakcí – v určitém smyslu pouhým řešením dané situace – čímž by se takové dílo mj. též blížilo dílu funkčnímu.

Nelze zcela pominout ani merger doctrine. Tvořivost sportovce je vždy limitována pravidly hry, často též fyzickými možnostmi člověka. Merger doctrine se samozřejmě výrazně projevuje i u předchozích dvou kategorií sportu, tam však má úlohu pouze doplňkovou – potvrzující.

Každá compilation musí splňovat též podmínky subject matter, přičemž tyto sporty mají nejbližší k choreografii. Soud v případě Bikram (viz výše) uvedl, že jóga se liší od sportu tím, že jí lze provádět pokaždé stejně, což je jeden z důvodů, proč by józe mohla – při splnění dalších podmínek – být přiznána autorskoprávní ochrana na rozdíl od sportu, čímž ji chtěl dle Jesien připodobnit choreografii. K tomuto stanovisku soudu je potřebné učinit několikero poznámek. (1) Mnoho sportovních disciplin spadá do oblasti sportů rutinních a lze je provádět pokaždé stejně či takřka stejně. (2) Improvizace není důvodem pro vyloučení díla z oblasti děl choreografických, potažmo z ochrany práva autorského.

Poslední, čtvrtou kategorií sportů, tvoří tzv. sporty estetické – mezi nimiž lze jako zástupce uvést krasobruslení či synchronní plavání.

Tyto sporty mají výslovně připravenou a propracovanou choreografii (včetně prvku opakovatelnosti). Tvořivost, jež je jejich významnou částí, nevychází z interakce na jednání soupeře a jejím účelem je vytvořit (zajímavé) umělecké dílo – mj. též vzhledem k hodnocení tohoto sportu, jež obsahuje známku za umělecký dojem – a to též ve vztahu k samotnému dílu, nejen formě jeho provedení.

Odlišností od jiných děl choreografických (např. tanečního představení) je pouze prvek soutěže (přičemž nelze opomenout, že existují i soutěže taneční – zde míněno ve smyslu soutěží uměleckých, existuje však též sportovní tanec). Určitým limitujícím faktorem je i zde merger doctrine – tyto sporty mají velké množství předepsaných prvků, které sportovec dané úrovně musí zařadit do svého programu, musí respektovat pravidla soutěže, jsou limitováni též lidskými možnostmi.

Domnívám se, že sporty spadající do této čtvrté kategorie pravděpodobně splňují požadavky autorského práva na autorské dílo, popř. se jim velmi přibližují.

2.1.2. Český pohled

2.1.2.1. České autorské právo - obecně

České autorské právo stanovuje podmínky (vymezuje předmět) autorského díla zejména v §2 a §3.

Komentář autorského práva a předpisů souvisejících uvádí tři následující pojmové znaky (podmínky) českého autorského práva, které musí být naplněny, aby se jednalo o autorské dílo: (1) musí jít o dílo umělecké či vědecké, (2) být výsledkem jedinečné tvůrčí činnosti autora, (3) vyjádření v jakékoli smysly vnímatelné podobě.¹⁵⁰

Pro účely možného porovnání a zachování jednotné systematiky této části práce, lze podmínky stanovené českým autorským právem v AZ připodobnit podmínkám vyžadovaným americkým autorským právem, a to následujícím způsobem:

§2 odst. 1:

- „Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké,“ – (1. část) pozitivního vymezení subject matter

- „které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora“ – podmínka originality

- „a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě“ – podmínka odpovídající systematicky podmínce fixace

- „Dílem je zejména dílo slovesné,..., dramatické,..., dílo choreografické a pantomimické...“ – (2. část) pozitivního vymezení subject matter

§2 odst. 2. až 5.: (3. část) pozitivního vymezení subject matter

§2 odst. 6 a §3: negativní vymezení subject matter

¹⁵⁰ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 42

2.1.2.1.1. Jedinečný výsledek tvůrčí činnosti autora - Originality

Prvek jedinečného výsledku tvůrčí činnosti je kvalitativně vyšší úrovně než prvek originality (v rámci autorského práva amerického)¹⁵¹. Rozdílnost spočívá v míře tvořivosti, jež je od autora vyžadována. Dle českého autorského práva musí být přínos autora [natolik intenzivní], aby dal vzniknout dílu (statisticky) jedinečnému.¹⁵² Na rozdíl původnosti (originality) jež je požadavkem amerického autorského zákona, na jehož základě mohou vzniknout dvě totožná díla, vylučuje prvek jedinečnosti takovou situaci v rámci autorského práva českého. „Pokud se taková [dvě totožná] díla objeví, znamená to buď, že jedno dílo je plagiátem druhého, nebo že tyto výtvořky nenaplňují kritéria pro přiznání autorskoprávní ochrany“¹⁵³. Kvalitativní ústupek je učiněn pouze ve vztahu k dílům uvedeným v §2 odst. 2, kde je vyžadována pouze originalita - původnost (nikoli jedinečnost).

2.1.2.1.2. Dílo umělecké či vědecké - subject matter

Základní vymezení subject matter je učiněno v §2 odst. 1, věta první (generální klauzule), jež vyžaduje, aby všechna díla spadala do skupiny děl uměleckých (potažmo vědeckých či literárních¹⁵⁴). Vedle generální klauzule obsahuje autorský zákon ve stejném odstavci demonstrativní výčet (druhů) děl, jež jsou považována za díla umělecká, resp. spadající pod generální klauzuli. §2 odst. 2 až 5 představují určité doplnění a případně zpřesnění subject matter v odst. 2.

Následující odstavec 6 uvádí demonstrativní deklaratorní výčet předmětů - výtvořů, které dílem nejsou. Důvodem je dle komentáře¹⁵⁵ absence autorskoprávní individuality (zpráva, údaj,...), v důsledku determinace (katastrální mapy, restaurátorství)

¹⁵¹ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 21

¹⁵² Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 42

¹⁵³ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 20

¹⁵⁴ Pro bližší rozbor úlohy děl vědeckých a literárních, a systematice §2 odst. 1 je třeba využít odborné literatury, např. komentářů k autorskému zákonu.

¹⁵⁵ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 58

– lze dle autora práce připodobnit merger doctrine, nemožnost ochrany samotné (zejména vědecké) formy (postup, princip, metoda objev) – lze v jistém smyslu dle autora práce přirovnat functionality doctrine.

Ač díly autorskými, jsou druhy děl uvedené v ustanovení § 3 vyloučeny z ochrany autorským zákonem, a to z „praktických“ důvodů.¹⁵⁶

Komentář užívá vyjádření: „dílo [musí být] vnímáno jako výsledek (i součást) tvůrčí kategorie umění“.¹⁵⁷

2.1.2.1.3. Zachycení v jakékoli objektivně vnímatelné podobě

„Hmotné vyjádření (...) se nevyžaduje, (...) [příčemž] plně dostačující je již sama způsobilost vnímatelnosti, k faktickému vnímání dojít nemusí (tedy zpřístupnění díla okruhu osob).“¹⁵⁸

Tato podmínka představuje zcela nutný a zásadní požadavek českého autorského práva. Z praktického hlediska nepředstavuje naplnění požadavků této podmínky pro případná autorská díla v rámci sportu závažnější problém. Již tím, že sportovec provádí dané sportovní výkony/pohyby (popř. probíhá určitá sportovní událost – zápas), které jsou zároveň výkony fyzickými, stane se tento sportovní výkon zákonitě vnímatelný, čímž je podmínka naplněna. Podmínku zachycení sportu ve vnímatelné podobě uspokojuje též „sportovní notový záznam“ či videozáznam daného sportu.

V další části práce budou rozebírány zejména první dvě uvedené podmínky, tedy podmínka jedinečného výsledku tvůrčí činnosti autora a subject matter.

¹⁵⁶ Podrobněji viz komentář: Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005

¹⁵⁷ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 21

¹⁵⁸ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 43

2.1.2.2. Sport

Základní problematickou otázkou je, zda sport (popř., které jeho části v rámci sportovních událostí či sportovních výkonů) splňuje generální klauzuli autorského práva. Zejména je potřebné zodpovědět otázku, zda sport spadá mezi možný „subject matter“ tedy, zda tvořivá činnost autora při vytváření díla je činností uměleckou a zda výsledek této (autorskoprávně tvořivé) činnosti lze považovat za dílo umělecké ve smyslu autorského zákona.

Nejprve bude jakožto určité vodítko provedeno přirovnání sportu k některým druhům autorských děl a jiným výtvorům. Poté bude následovat diskuse nad vlastní „umělečností“ díla ve smyslu autorského práva – tato otázka je, zejména z českého pohledu, klíčová.

2.1.2.2.1. Přirovnání k jiným dílům a výtvorům

Jako určité vodítko může sloužit přirovnání k jiným dílům.

Jak bylo výše uvedeno, výčet druhů děl v zákoně je demonstrativní a úlohy zejména pomocné. V praxi není členění děl často nezbytné, ani významné.¹⁵⁹

2.1.2.2.2. Sport – dílo dramatické, choreografické či pantomimické

Z uvedených druhů děl v AZ má sport nejbližší dílu dramatickému, choreografickému, či pantomimickému. Pro tato díla je vyžadována dle §2 odst. 1 autorského zákona tvořivost „ve stupni“ „jedinečnosti“.

Dle komentáře dílo dramatické, jež má formu často díla slovesného, předvádí skutečný či smyšlený děj veřejnosti, jež lze vnímat zrakem i sluchem. Jako příklad lze

¹⁵⁹ Chaloupková, H., Svobodová, Holý, P.: Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 2.vydání, Praha: .H. Beck, 2004, str. 57

uvést operetu, činohru či loutkohru. U děl choreografických a pantomimických uvádí komentářová literatura pouze skutečnost, že takové dílo není potřebné vnímat sluchem, jako příklad jsou uváděny balet, scénické a společenské tance, pantomima.¹⁶⁰ Termín drama (resp. dílo dramatické) a choreografie (resp. dílo choreografické) jsou v obecné rovině termíny universálními, neprávními, přičemž autorský zákon (český ani americký) neobsahuje jejich legální definici (ani) pro vlastní potřeby autorského práva. Pro detailnější přirovnání sportu k dílu dramatickému, choreografickému či pantomimickému lze tedy odkázat též na diskusi učiněnou v části 2.1.1.2.2.

Požadavek jedinečnosti (oproti původnosti) však vyloučí mnohá díla, jež by tuto „paralelní“ podmínku dle amerického práva naplnila.

Ač v americkém i českém autorském zákoně je výčet druhů děl demonstrativní povahy, hraje možnost podřazení „výtvoru“ (včetně sportu) pod některou z uvedených kategorií z pohledu amerického autorského práva zjevně důležitější roli.¹⁶¹

2.1.2.2.3. Sport – dílo souborné?

Dílo souborné (resp. databáze) je jiným možným výchozím pohledem na sport v rámci subject matter dle českého autorského práva.

Vzhledem k ustanovení §2 odst. 2 a „právní fikci“ tam uvedené postačuje ke vzniku autorského díla ve formě databáze pouze tvořivost, ve vztahu ke způsobu výběru nebo uspořádání obsahu databáze, ve stupni původnosti (nikoli jedinečnosti). Dle §88 se databází rozumí systematicky nebo metodicky uspořádaný soubor nezávislých děl, údajů nebo jiných prvků, jež jsou individuálně přístupné.

Problematickou otázkou je „existence“ jiných souborných děl na základě §2 odst. 5 nežli databází. Rozdílnost a zároveň důsledek v případě akceptace z tohoto přístupu vyplývající spočívá v prvku individuální přístupnosti jednotlivých užitých prvků v takovémto díle souborném, respektive nepotřebnost takovýchto souborných děl prvek individuálního přístupu naplnit. V tomto případě však rozdílnost spočívá též ve striktním

¹⁶⁰ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 45; Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 28

¹⁶¹ viz diskuse v části 2.1.1.2.2

vyžadování jedinečnosti výsledku tvůrčí činnosti, neboť §2 odst. 5 žádné ústupky od tohoto požadavku nezakotvuje. Z tohoto pohledu představují databáze pouze podmnožinu souborných děl, což dává vzniknout „souborným dílům nedatabázovým“.

Některé sporty, jako je např. běh, hod oštěpem či plavání, výše uvedené definici jistě nevyhoví. Tyto sporty se celkově skládají pouze z jednoho nebo jen velmi mála sportovních pohybů (např. hod oštěpem) nebo z pohybů mnoha avšak stejných či obdobných (popř. kombinace jen nemnoha odlišných pohybů) - stereotypních a opakujících se (např. běh, jízda na kole).

U sportů z hlediska obsahu množství rozličných pohybů více pestrých je otázka složitější. Tyto sporty je potřebné dále rozlišit na sporty estetické (krasobruslení) a sporty neestetické (např. týmové přímo soupeřící – fotbal, bojové, apod.)

Sporty neestetické (této kategorie – z hlediska druhů sportovních pohybů rozmanité) jako je např. fotbal se skládají z mnoha různých sportovních pohybů a dalších prvků, přičemž výběr jednotlivých prvků stejně jako jejich uspořádání v nich hraje zásadní roli. Důležité je samozřejmě i provedení jednotlivých prvků samo o sobě (např. konkrétní provedení přihrávky, pokutového kopu apod.). Poměr těchto dvou veličin je různý v závislosti na konkrétním sportovním odvětví.¹⁶² Problematickým bodem u těchto sportů zůstává způsob a důvod takového výběru a uspořádání jednotlivých sportovních prvků. K výběru a uspořádání jednotlivých sportovních prvků dochází převážně v důsledku potřeby reakce na jiné podněty – zejména soupeře, nežli volným výběrem – navíc v rovině autorskoprávní tvořivosti. V některých případech sice existuje určitá idea způsobu zamýšlené hry (sportovního výkonu), tato idea má však povětšinou povahu jen pouhé koncepce, navíc tato koncepce často ve velké míře neodpovídá fakticky prováděné hře (sportovnímu výkonu).

V mnoha případech jsou výběr a zařazení určitého prvku spíše řešeními určité situace, která obvykle nedosahuje pečete jedinečnosti, neboť v dané situaci by je mohli zvolit i jiní sportovci. Lze namítat, že možných řešení je (vždy či často) několik a je jen

¹⁶² Ve fotbale je výběr a uspořádání jednotlivých sportovních prvků pravděpodobněji důležitější nežli u např. u sportů bojových, kde může v důležitosti převážet konkrétní provedení dané techniky - výběr a uspořádání prvků však i zde zůstává velmi podstatné.

na hráči, které zvolí. Je ovšem otázkou, kolik je z těchto možných řešení (sportovně – tedy neodvratně ve vztahu k předčení soupeře) skutečně relevantních, navíc výběr (a tedy i tvořivost v tom smyslu) je stále (téměř vždy) veden spíše efektivitou, nikoli „umělečností“ – otázka chápání pojmu „umělečností“ je nutno pečlivě analyzovat, zda by (ne)mohla zahrnovat i takováto jednání (viz diskuse v části 2.1.2.2.6).

Tyto sporty nedosahují pravděpodobně tvořivosti ve stupni jedinečnosti, za určitých okolností však nelze zcela vyloučit tvůrčí jednání původní (originality).

U sportů estetických platí obdobné závěry, i zde jsou důležité obě veličiny (tedy výběr a uspořádání jednotlivých sportovních prvků i jejich konkrétní provedení). Důvod výběru a uspořádání jednotlivých sportovních prvků zde ovšem závisí čistě na vůli sportovce a jeho trenéra, přičemž je omezen pouze pravidly daného sportu a svými schopnostmi. Změny v připravených „sestavách“ se dějí jen v důsledku chyby (popř. nutností improvizovat po dané chybě), nikoli z důvodů potřeby reagovat na jiné podněty – zejména soupeře.

Charakter těchto sportovních odvětví a v důsledku tohoto charakteru učiněný výběr a uspořádání sportovních prvků umožňuje sportovci vytvořit výslednou „sestavu“ jako výsledek jedinečné tvůrčí činnosti, určité vyjádření sama sebe.

Pokud tvůrčí činnost ve sportu (sportovních výkonů) dosahuje jen stupně původnosti, což se týká zejména sportů neestetických, musí takový sportovní výkon splňovat i ostatní požadavky kladené na díla §2 odst. 2 – konkrétně databáze, u nichž se tato výjimka / ústupek v kvalitativním měřítku tvořivosti uplatňuje. Problematickým se v tomto světle jeví pojmový požadavek na databáze spočívající v samostatné přístupnosti k jednotlivým prvkům v takové databázi uplatněným.

2.1.2.2.4. Sport a sportovní prvky/komponenty – dílo a části díla

Jiný, částečně antagonistický přístup k pojetí sportu předcházejícímu (sport jako souborné dílo) spočívá v nahlížení na jednotlivé sportovní prvky/komponenty jako na

integrální části (základní stavební kameny) výsledného výtvoru – ať již tento výtvor (výsledek tvůrčí duševní činnosti) je či není autorským dílem.¹⁶³

Jednotlivé sportovní prvky/komponenty je z tohoto pohledu možné přirovnat k tónům užitým při skládání melodie či písmenům (popř. i slovům) při psaní básně. Melodie, básně či obdobná díla (přirozeně) nejsou považována za díla souborná.

Vyvstávají dvě otázky: (1) kde je hranice mezi „prvky – částmi díla ve smyslu základních integrálních stavebních kamenů díla a prvky – jež mohou tvořit dílo souborné (včetně případné průnikové podmnožiny); (2) jakým z těchto dvou skupin prvků se sportovní prvky/komponenty podobají více – zásadní pro zodpovězení obou těchto otázek je nalezení kritéria podle kterého se prvky posoudí/roztřídí. Rozdílnost, dle autora této práce, spočívá jednak v uvědomění si autora souborného díla své činnosti (včetně jejího účelu) spočívající ve skládání a uspořádávání jednotlivých prvků (byť nikoli nutně uvědomění si této činnosti na autorskoprávní úrovni) a dále částečně též v určité kvalitativní a částečně i kvantitativní úrovni (složitosti) skládaných/užitých prvků (byť tyto prvky nemusí dosahovat úrovně o autorská díla). Autor dává melodiím a textům (autorskoprávně) spíše vzniknout, než aby svou práci považoval za „pouhé“ sesbírání a sestavení jednotlivých komponent. Opět lze užít pomoci příměru, hudba (autorské dílo) není možná bez tónů, obdobně jako báseň či román není možný bez písmen/slov. Naproti tomu, souborné dílo bude sestávat spíše z „celých“ písní/melodií či textů (např. soubor povídek), vznik souborného díla pouze z jednotlivých tónů či písmen je nepravděpodobný, a to též vzhledem k nutnosti dodržení podmínky jedinečnosti.¹⁶⁴

Sportovní prvky/komponenty stojí dle názoru autora na pomezí obou těchto přístupů. V případě některých sportů – např. hod oštěpem lze dospět k závěru snázeji. Rozběh, náprah i hod (a let) oštěpu jistě nelze „oddělit“, všechny tyto komponenty jsou integrální součástí výsledného výtvoru.¹⁶⁵

V případě fotbalu či krasobruslení je otázka složitější. Autorovi této práce se nepodařilo dospět k jednoznačnému závěru, zda např. jednotlivé piruety, krokové

¹⁶³ Křesťanová, V.: Konzultace, podzim 2010 (z českého pohledu)

¹⁶⁴ Za určitých okolností si lze představit vznik databáze, databázi je však třeba považovat pouze za podmnožinu souborných děl – jež se od ní liší přístupností jednotlivých komponent a zejména postačujícím prvkem původnosti (namísto jedinečnosti).

¹⁶⁵ Tento závěr odpovídá a částečně se prolíná se závěrem v předchozí části o nedostatečné autorskoprávní tvořivosti hodu oštěpem (a podobných sportů).

sekvence či skoky v rámci krasobruslení jsou spíše integrální části díla či mohou být považovány za prvky, z nichž je „skládáno“ výsledné dílo souborné. U těchto sportů nelze přehlédnout blízkost k dílům dramatickým/choreografickým, kterážto za souborná díla považována standardně nejsou – to svědčí spíše názoru, že se o díla souborná nejedná a jednotlivé sportovní komponenty odpovídají integrálním částem (stavebním kamenům) výsledného výtvoru (autorského díla).¹⁶⁶

2.1.2.2.5. Sport – formát pořadu a jednotlivý pořad

Autorskoprávní postavení (televizního) formátu pořadu je ne zcela jednoznačné, na rozdíl od problematiky sportu však již i v české doktríně probírané a analyzované. Na tomto místě budou diskutovány určité paralely mezi těmito formáty pořadů a sportem.

Jednotlivé pořady (jednotlivé zápasy) mají v rámci formátu stanovené některé stejné prvky, k nimž patří: název a logo pořadu (název sportu - např. fotbal, či konkrétněji Gambrinus liga), celkový průběh základní myšlenky (pravidla daného sportu), typ a výběr postav či účinkujících (sportovci daného sportovního odvětví, popř. určité úrovně), typický či charakteristický způsob vedení dialogů (zde nahrazený pozicemi hráčů, sportovními taktikami a styly, uzpůsobeným pravidlům sportu, popř. i výkonnosti), moderování (rozhodčí a jeho úloha v daném sportu), situační umístění (dané sportoviště), jevištní dekorace (sportovní náčiní, dresy apod.) trvání pořadu (stanovená délka zápasu...).

Komentář (Telec, Tůma – 2007) k tomuto říká:

„Formát televizního pořadu, v němž jsou jednotlivé elementy tohoto druhu navzájem užity a zkombinovány, tvoří koncepční jednotu, a tím i kostru dalších pokračování (...). Jedná se o obsahový rámec pořadu sloužící pro vytváření jednotlivých nových, odlišných, neopakujících se (a v tomto ohledu) tedy původních děl.

Formáty zpravidla nespočívají v uměleckém zpracování ztvárnění tvůrčí myšlenky, z něhož by byla vytvořena jednotlivá pokračování. Jednotlivá pokračování nespojují obsahové prvky tvůrčí myšlenky, ale shodný formát pořadu. Otázka autorskoprávní ochrany formátu je nezávislá od ochrany jednotlivých zpracování (uchopení) formátu

¹⁶⁶ Je třeba poznamenat, že podobnost některých sportů – např. krasobruslení - k dílům dramatickým/choreografickým je vyšší, nežli např. u sportů jako je fotbal.

v rámci jednotlivých pokračování. Závisí v zásadě na posouzení, zda se jedná pouze o uměleckou formu, jejíž vytvoření samo o sobě nespočívá [souhrnně] v uměleckém zpracování myšlenky či o dílo představující jedinečný výsledek této činnosti.“¹⁶⁷

Dochází k závěru, že formát [obecně druh daného sportu - sportovního klání] autorskoprávní ochrany nepožívá, neboť se jedná o pouhý rámec sloužící k vytváření jednotlivých tvůrčích (jedinečných či nikoli) pořadů [konkrétních zápasů], jakožto zpracování látky či tématu, které dle okolností mohou být předmětem autorského práva.¹⁶⁸

2.1.2.2.6. Umělecká povaha sportu

Kritickým (a v určitém smyslu rozhodujícím) prvkem analýzy podřazení sportu pod autorská díla je zhodnocení charakteru sportu jako díla uměleckého ve smyslu autorského zákona. Zejména v českém autorskoprávním prostředí lze pro porozumění z části užít paralelu mezi pohybem a slovem: řada vět je pouhým vyjádřením obsahu, sdělení, některé ale mají uměleckou originalitu/hodnotu.¹⁶⁹

Pomocná úvaha může být vedena s problematikou výkonů výkonných umělců a zejména s výkony artistů, jež jsou dle zákona považovány za umělecký výkon, aniž se jimi provádí umělecké dílo.¹⁷⁰

Uměleckým výkonem se přitom rozumí nehmotný statek „umělecké“ povahy, jež (až na výjimku artistických výkonů) spočívá v provádění uměleckých autorských děl, a kteréžto provádění je osobnostně spjata s umělcem, vychází z jeho citů, intelektu a okamžité tvůrčí dispozice. Umělecký výkon by měl dosahovat alespoň minimální umělecké hodnoty.¹⁷¹ Z povahy uměleckého výkonu dále vyplývá, že pro jeho vznik postačuje tvořivost ve stupni původnosti (není vyžadována jedinečnost). Komentář (Kříž) k tomu dále uvádí:

„(...) nebude uměleckým výkonem např. výkon moderátora, mažoretky či modelky, pokud to, co bude svým výkonem fyzická osoba předvádět – provádět (mluvené slovo, pochod,

¹⁶⁷ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 67n

¹⁶⁸ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 68

¹⁶⁹ Křestřanová, V: konzultace k této diplomové práci, září 2010

¹⁷⁰ §106 odst. 1., poslední věta AZ

¹⁷¹ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 641

výraz tváře) nebude naplňovat znaky autorského díla (§2 odst. 1), bude-li však modelka či mažoretky předvádět dílo choreografické, o umělecký výkon půjde“.¹⁷²

Zdá se tedy, jak z výše uvedeného textu vyplývá, že představení modelky či mažoretky obvykle nenesou substrát autorského díla. Důvod spočívá patrně právě v nedostatečném naplnění podmínek „umělečnosti“ a případně též jedinečnosti kladených na autorská díla. Zároveň je však v textu předvídáno, že v některých případech by předváděné „výtvary“ i tohoto druhu mohly naplnit všechny zákonné požadavky na autorská díla dostatečnou měrou.

Autorskoprávní rozbor artistických výkonů je patrně ještě složitější, než rozbor „ostatních“ uměleckých výkonů. Doktrína uvádí jako podstatné, že i v těchto případech se musí vždy jednat o výkony umělecké povahy (z oblasti umění).¹⁷³ Dle komentáře (Telec, Tůma) má být tato výjimka vykládána úzce a nelze ji vztahovat na osoby účinkující v podobných žánrech, jako jsou např. kouzelníci apod..¹⁷⁴ Na tomto místě je třeba uvést, že pojem artistiky není chápán vždy jednotně, přičemž v mnoha pojetích je integrální součástí tohoto pojmu nejen akrobacie, ale právě též žonglérství, ekvilibristika či kouzelnictví.¹⁷⁵

Hlavním odlišujícím prvkem těchto jiných výkonů je, zdá se, spočinutí na fyzické a případně též technické zdatnosti a zručnosti. Komentář (Kříž) obsahuje v této souvislosti pravděpodobně jedinou pasáž věnovanou sportu z pohledu autorského práva, kterou se autoru této práce podařilo v české literatuře nalézt:

„Zákon nedefinuje výkon artisty. (...) se musí jednat vždy o výkony umělecké povahy (z oblasti umění) nikoli povahy sportovní či dovednostní. Odlišit v jednotlivých případech, kdy jde o výkon chráněný podle autorského zákona a kdy již nikoli, bude nesnadné. Sportovní výkony (tedy výkony, u kterých se hodnotí zdatnost), autorský zákon nechrání. Pokud však jde již o sportovní obory, u nichž je vedle vlastního sportovního výkonu

¹⁷² Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 45; Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 203

¹⁷³ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 205

¹⁷⁴ Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář. 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007, str. 641

¹⁷⁵ Ilustrovaný encyklopedický slovník. Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1. vydání, Praha: 1980, svazek II, heslo artistika; obdobně internetová encyklopedie Co je co dostupná na: jež pod heslem „artistika“ uvádí: artistika: varietní a cirkusové umění, jehož podstatou je dokonalé pohybové zvládnutí vrcholně obtížných fyzických výkonů. Zahrnuje například akrobacii, ekvilibristiku, kouzelnictví a žonglérství.

značně důležitý estetický dojem (jako je např. krasobruslení či sportovní tanec), není vyloučeno, že půjde o umělecký výkon, a to pravý (...) neboť rozhodující bude, zda prováděná sestava bude mít povahu uměleckého díla choreografického.“¹⁷⁶

K výše uvedenému je potřebné učinit několikero poznámek. Umělečnost a fyzická zdatnost jsou dle názoru autora dvě odlišné kategorie, které spolu výrazně nesouvisí, vzájemně se od sebe neodvíjí, a pokud ano, tak spíše v opačném smyslu – některá umělecká díla vyžadují určitou fyzickou zdatnost, a to jak autorovu při jeho vytváření (např. sochař), tak, a to zejména, případného výkonného umělce (zpěvák, tanečník). Skutečnost, že se sportovci poměřují zdatností z hlediska pohledu sportovního, nevyklučuje uměleckou povahu takové činnosti.

Otázkou však zůstává, co tvoří danou „umělečnost“, potažmo, co je tím rozhodujícím prvkem/faktorem při naplňování umělecké povahy autorskými díly, resp. co musí výtvořiny obsahovat, aby je bylo možné za autorská díla považovat. Otázka co je a co tvoří umění, spadá spíše do oblasti filozofie, nikoli práva, kde patří k nejsložitějším.

Umění má dvě základní pojetí, a to (1) vysoký stupeň dovednosti v určitém oboru činnosti (též etymologicky – latinské „ars“ znamená dovednost, schopnost, zručnost), (2) produkt nebo proces záměrně užívající symboly k ovlivnění a stimulaci lidských smyslů, emocí a intelektu (myšlenek).¹⁷⁷ Pojetí umění je dynamické a historicky a prostorově se vyvíjí a navzájem odlišuje. Umění (a estetické hodnoty umění jakožto v mnoha přístupech shodně jmenovaný faktor) tak bylo v různých dobách chápáno např. jako nápodoba přírody, jindy jako svobodné tvoření, jednou jako reprodukce skutečnosti, jindy jako sebepoznání absolutna, ale také jako řeč smyslů, či jako sebevyjádření umělce... Účel umění spočívá v komunikaci idejí, v utváření společného smyslu pro krásu, v potěšení a zábavě či ve vytváření silných emocí. Dle některých přístupů může být však umění též samoučelné bez vnějšího vnímatelného účelu.

¹⁷⁶ Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křesťanová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Linde, 2. aktualizované vydání, Praha: 2005, str. 205

¹⁷⁷ Podrobný rozbor umění lze nalézt např.: Ilustrovaný encyklopedický slovník. Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1. vydání, Praha: 1980, svazek II, heslo umění <http://plato.stanford.edu/entries/art-definition/> (6. 10. 2010); http://en.wikipedia.org/wiki/Art#See_also (6. 10. 2010,

Sport v mnoha ohledech naplňuje výše uvedené parametry. Obdobně jako divadelní hra ovlivňuje a stimuluje lidské emoce, přináší často silný duševní zážitek. Krása a estetické aspekty umění závisí v mnoha případech na subjektivním vkusu, jenž je z části založen na subjektivních zkušenostech, což jsou faktory, jež by pravděpodobně neměly být předmětem právního posuzování, a to zejména v moderní době vyznačující se osobní svobodou a omezováním stereotypů a limitů (nejen) ve sféře umění. Z tohoto důvodu nelze vyloučit, že sport může být některými lidmi považován za skutečně „krásný“ a za součást umění, popřípadě, že by vzhledem k výše zmíněné dynamické povaze nemohl být mezi umění zařazen. Na druhé straně nelze pominout skutečnost, že v současné době sport obvykle není zařazen ve výčtu oborů spadajících do umění. Taktéž potřeba a obtížnost této diskuze naznačují, že případné podřazení sportu pod umění je problematické.

Znakem, jenž je dle názoru autora této práce přítomen (ve většině pojetí) v umění, avšak nikoli výlučně v umění, je konání umělce dosahující jisté minimální náročnosti, určitý protiklad přirozena. Z tohoto pohledu nelze za umění považovat sporty jako je běh či jízda na kole či jiné jednoduché a přirozené konání člověka.

2.1.2.3. Částečný závěr k části 2.1.2

Kritickými body při analýze sportu (v širokém smyslu) z českého pohledu jsou dostatečná míra tvořivosti ve stupni jedinečnosti (vyjma děl souborných) a autorskoprávní umělecká hodnota.

Jednotný závěr o sportu jako celku z hlediska naplnění podmínek pro autorská díla nelze učinit ani z pohledu českého autorského práva.

Jednotlivé „jednoduché“ sportovní pohyby ani opakující se sekvence jednoho či kombinace nemnoha takových pohybů nenaplňují dle názoru autora této práce dostatečnou měrou podmínky kladené na autorská díla. Tento závěr neovlivňuje skutečnost, zda se jedná o celý sportovní výkon (např. skok do výšky, vrh koulí, běh či jízda na kole jakožto celý sportovní výkon nebo jednotlivá přihrávka či podání v tenise jakožto „pouhá“ část sportovního výkonu).

Takovéto sportovní výkony neposkytují prostor pro naplnění podmínky tvořivosti, a to pravděpodobně ani ve stupni původnosti, o to méně pak ve stupni jedinečnosti. Sportovní výkony jsou vedeny maximální efektivností z hlediska fyzikálních a tělesných možností, a poskytují minimální prostor pro individuální přístup. Limitujícím faktorem jsou/ též pravidla daného sportu.

Tyto „jednoduché“ sportovní pohyby nelze považovat ani za dílo souborné, jak bylo naznačeno též v závěru části 2.1.2.2.4. Plavecký záběr, přihrávku míče ani běžecký krok nelze rozdělit na jednotlivé části, jež by z racionálního pohledu tvořily samostatné prvky díla souborného. Jedná se o určité „součásti“ výsledného výkonu/výtvoru. Pro vznik díla souborného je zapotřebí obvykle spojení několikero různých prvků, nikoli jen „sériové opakování prvku jednoho či nemnoha a s tím do značné míry související problematické naplnění podmínky tvořivosti (byť i jen ve stupni původnosti) takovýmito sportovními pohyby/výkony.

U ostatních sportů, přidržíme-li se struktury členění užitě v závěru k americké části – tedy sportů nerutinních (zejména) soupeřících (fotbal, bojové sporty) a sportů estetických (krasobruslení, synchronní plavání), je otázka naplnění podmínky jedinečné

tvořivosti méně jednoznačná. Tvořivost je v těchto sportech bezesporu důležitým až klíčovým faktorem. Zejména u prvně jmenované skupiny (např. fotbal, hokej) je však sporný „druh“ tvořivosti v těchto sportech uplatňovaný, resp. zda je tato tvořivost svou povahou autorskoprávní či nikoli. V tomto bodě lze odkázat na diskusi vedenou v závěru k části 2.1.1, kde autor této práce vyjadřuje pochybnosti a vede k nim polemiku. Problematickou se jeví zejména možnost připisování autorství k takové tvořivosti autorovi, neboť tvořivost vychází v tomto případě z velké části z dané situace, je z velké části pouhou reakcí či řešením, a to navíc v rámci limitů udávaných pravidly daného sportu.

V případě sportů estetických je dle názoru autora této práce podmínka tvořivosti naplněna, resp. jednotlivá konkrétní představení (jako celek) tuto podmínku naplnit mohou. Jak bylo uvedeno výše, tyto sporty mají často podobu díla choreografického, a to se všemi důsledky. Tvořivost zde není řešením a nevychází z reakce na vnější vlivy a jejím účelem je vytvořit (zajímavé) umělecké představení/dílo – a to též vzhledem k hodnocení tohoto sportu, jež obsahuje známku za umělecký dojem.

Z hlediska problematiky díla souborného jsou sporty nerutinní soupeřící a sporty estetické tvořeny mnoha různorodými prvky, přičemž, a to zejména u sportů estetických, může být jejich výběr a řazení vedeno též estetickými cíly. Problematické však zůstává pojmání těchto prvků z pohledu práva autorského – zda se jedná o „(sou)části díla“ či o samostatné prvky „schopné“ zařazení do díla souborného.

Na významu ve vztahu k závěru nabývá zejména u kategorie druhé a třetí, u nichž není vyloučeno naplnění ostatních podmínek autorského práva, otázka umělecké povahy díla ve smyslu autorského práva.

Autoru této práce se nepodařilo nalézt jednoznačnou odpověď na tuto otázku ve vztahu ke všem sportům. Jednoznačnější závěr v této otázce lze učinit pouze v případě sportů „jednoduchých přirozených“ jako je běh či jízda na kole, kde se autor této práce přiklání k názoru, že o umění v případě těchto sportů se vši pravděpodobností nejde, a dále ve vztahu ke sportům estetickým, které naopak autor této práce zastává stanovisko, že za umění býti považovány mohou.

2.2. Sportovní aspekty (Policy) – „vhodnost“

Hodnocení sportovních aspektů se stává potřebným pouze v případě, jestliže dle výsledků analýzy právní lze dospět k závěru, že „sport“ splňuje základní podmínky uplatnění práva autorského.

Sportovní důvody ve prospěch či zejména v neprospěch (teze) poskytnutí autorskoprávní ochrany sportu se výrazně neliší v závislosti na územním teritoriu – bude tak provedena pouze jedna (společná) analýza.¹⁷⁸

V obecné rovině je třeba posoudit možné dopady autorského práva zejména na soutěživost, jež je základním a zcela zásadním axiomem sportu. Základní myšlenku lze v obecné rovině vyjádřit následovně: autorskoprávní ochrana sportu je téměř sama o sobě (v důsledku samotné své podstaty) v rozporu s „fair play“. Týmy (a soupeři) by se měly poměřovat sportovním výkonem, nikoli autorským právem.¹⁷⁹

Na tomto místě je třeba též zdůraznit (zopakovat), že sportovními výkony se zde míní (případný) druh autorského díla nikoli speciální druh činnosti (výkonu) výkonných umělců. Tento termín zahrnuje jednotlivé sportovní prvky (zejména pohyby), jejich sekvence či dle okolností i celé „představení“ sportovce. Podrobněji viz část 1.2.2.

2.2.1. Omezení současných a budoucích možností sportu

První aspekt, který je třeba posoudit, je vliv autorského práva na rozsah a dostupnost současných a budoucích možností sportu (sportovních technik, jednotlivých sportovních pohybů, jejich kombinaci, apod. – tedy sportovních výkonů), je tedy třeba zhodnotit, zda monopolizace určitých sportovních výkonů neohrozí soutěž, a to nejen z hlediska rovných podmínek soutěže - fair play, ale i v absolutní rovině – tedy, zda vůbec zbude nějaká možnost jak soutěžit.

¹⁷⁸ Vzhledem k „univerzálnosti“ sportovních aspektů bude provedena pouze jedna analýza bez vztahu ke konkrétnímu právnímu řádu.

¹⁷⁹ Tento argument vyjadřují ve svém článku např. Das (viz. pozn. 47), Jesien i judikatura – např. Motorola (viz pozn. 74)

Součástí posouzení je otázka, zda limity autorského práva poskytují dostatečnou ochranu sportu v případě, kdy monopolizace sportovních výkonů na základě autorského práva má za neodvratný a logický následek omezení („palety“) volně dostupných sportovních výkonů (a jejich jednotlivých částí – sportovních prvků).

2.2.1.1. Set sportovních prvků/částí ve veřejné sféře

Weber ve své studii uvádí: „(...) sporty mají již plně rozvinutý set základních sportovních výkonů, které jsou již ve veřejné sféře.¹⁸⁰ Sportovní výkon je zde míněn ve smyslu jednotlivých sportovních prvků (zejména pohybů) a komponent sportovního představení (složitějších sekvencí a kombinací sportovních prvků), a to bez ohledu ať tvoří celé takové sportovní „představení“ či jen jeho část – např. v krasobruslení; v tomto pojetí dále jen sportovní prvky/komponenty. Dále pokračuje hodnocením, že i v případě, že žádné nové sportovní prvky/komponenty do veřejné sféry již nepřejdou, nebude soutěž ohrožena a zůstane zachována přinejmenším na současné úrovni. Z jeho pohledu toto hledisko tedy nebrání uplatnění autorského práva ve sportu (samotném).¹⁸¹ S tímto závěrem lze dle mínění autora souhlasit jen částečně. Mnoho sportovních prvků/komponentů i u „etablovaných“ sportů (sportovních odvětví) vzniklo (teprve) v několika málo posledních letech či desetiletích. To odpovídá technickému vývoji, rozvoji sportu a množství lidí sportu se věnujících. Zejména sportovci na vrcholové úrovni jsou (silněji v posledních několika desetiletích) vystavováni stále větší konkurenci, což je jedním z hlavních impulzů pro kreativnost a vytváření nových sportovních výkonů (zejména ve vztahu k jednotlivým sportovním prvkům a komponentům), které jim umožní předčít soupeře.

Existuje též celá řada sportovních odvětví, která jako celek vznikla v nedávné době - zejména s ohledem na rozvoj techniky (např. snowboarding). Tato odvětví nemusí mít jediný prvek/komponent, který by „nutně“ spadl do veřejné sféry.¹⁸²

¹⁸⁰ Loren J. Weber: *Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves*, in 23 Colum.-VLA J.L., str. 337

¹⁸¹ Id.

¹⁸² S touto otázkou souvisí i problematika „integrálních částí díla“, jež je nastíněna v části 2.1.2.2.3 a 2.1.2.2.4

2.2.1.2. Sportovní výkony - širší výluky z autorského práva

Dále je třeba zhodnotit dopady omezení autorského práva, podle kterého pod autorské právo nespádají některé sportovní prvky/komponenty – ať už pro nedostatečnou kreativitu v obecné rovině nebo výslovnou výlukou (např. dílo choreografické nevyklučuje jiného z užití základních tanečních kroků¹⁸³ – viz též analýza výše v části 2.1.1.2.2). Tato omezení by byla uplatnitelná též v rámci sportu.

Tento prvek v sobě obsahuje dva aspekty. První aspekt vychází z širší interpretace výluky sportovních výkonů z autorského práva, respektive hodnotí, jak se v závislosti na šíři interpretace tohoto pojmu mění dopad autorského práva na sport. Dále je třeba zkoumat rozdílnost dopadu této výluky v návaznosti na členění sportu uvedené v části 1.2.2 této práce.

Následující rozbor je rozčleněn do dvou částí: (1) minimalistické pojetí – z dosahu autorského práva jsou vyjmuty jen základní jednoduché sportovní prvky, (2) široké pojetí – výluka dosahuje též na sportovní prvky složité, v nejširším pojetí i na sportovní komponenty (jakožto sekvence a kombinace sportovních složitých prvků – určité celé části sportovního výkonu – představení).¹⁸⁴

Při interpretačně minimalistickém pojetí této výluky jsou ponechány ve veřejné sféře jen nejzákladnější a nejjednodušší sportovní prvky rutinních i nerutinních sportů.

Sporty, které jsou tvořeny výlučně takovýmito jednoduchými sportovními prvky, mohou být dostatečně chráněny (i) při tomto minimalistickém pojetí výluky. Pokud zaujmeme postoj, že určitý celý sportovní výkon stojí mimo dosah autorského práva, nemůže mít autorské právo ani negativní dopad na takovýto sportovní výkon.¹⁸⁵ Tento závěr lze učinit u části sportovních výkonů některých neestetických sportů jako je např. běh, či hod oštěpem.

¹⁸³ H.R. Rep. No. 94-1476, 1976, str.53

¹⁸⁴ Tvůrcem těchto termínů je autor této práce. Praktické vymezení těchto pojmů z hlediska přístupu autora této práce: (1) jednoduchý sportovní prvek: zejména jednotlivý pohyb - např. běžecký krok, vrh koulí, jednotlivá přihrávka ve fotbale; (2) složitý sportovní prvek: nejčastěji sekvence několika jednoduchých prvků – např. pirueta v krasobruslení, kombinační hra ve fotbale; (3) sportovní komponent: sekvence a kombinace několika složitých sportovních prvků, nejčastěji u sportů estetických - např. ztvárnění určité scény, nálady, motivu apod. Zařazení konkrétní sportovní činnosti pod jednotlivé výše uvedené termíny je velmi obtížné a bude záviset též na postoji mluvčího.

¹⁸⁵ Tento postoj je zaujímán všeobecně a zaujímá jej i autor této práce (viz. závěry této práce).

Méně jednoznačná je situace v případě jednoduchých sportovních prvků tzv. průlomových - „převratně tvořivých“, jejichž autorskoprávní ochranu – zejména z amerického pohledu – nelze zcela vyloučit (viz. předchozí části této práce)¹⁸⁶.

Byla-li by takovými sportovním prvkům poskytnuta autorskoprávní ochrana, znamenalo by to nemožnost rovného soutěžení (i) v rámci (výše uvedených) neestetických sportů. Pokud by například D. Fosbury mohl (a chtěl) zamezit ostatním skokanům v užívání jeho převratného „výtvoru“ – převratné techniky skoku do výšky „Fosbury Flop“, znamenalo by to absolutní faktickou nemožnost jeho překonání¹⁸⁷.

V případě některých jiných sportů, nejvýrazněji u sportů estetických – např. krasobruslení, může toto pojetí výluky autorskoprávní ochrany ve vztahu ke všem jednoduchým sportovním prvkům ochránit před porušením autorského práva jen některé amatérské výkony a „sportování“ neodborné veřejnosti. Z pohledu sportu výkonnostního (popř. též sportování odborné veřejnosti) je však zcela nedostačující. Výkonnostní krasobruslení i na nízké úrovni zahrnuje řadu složitějších¹⁸⁸ sportovních prvků a komponent. Čím vyšší výkonnostní úroveň sportovec dosahuje, tím složitější prvky a komponenty je nucen zařazovat do svého výkonu. Variace v rámci daných prvků jsou omezené jednak poměrně podrobným popisem mnoha z těchto prvků a existencí „ideálního provedení“ takového prvku, ke kterému se snaží sportovci přiblížit, ale také lidskými možnostmi. U povinných jízd v krasobruslení jsou (i složité) prvky a jejich sekvence přímo předepsány. V případě, že by struktura a složitost těchto sportovních prvků a jejich sekvencí již překročila interpretační rámec tohoto pojetí autorskoprávního omezení, mělo by to za následek absolutní nemožnost výkonnostního krasobruslení.

¹⁸⁶ Na tomto místě je nutné učinit poznámku, že i takovéto jednotlivé byť „převratně tvořivé“ sportovní prvky jsou v naprosté většině shledávány jako nesplňující požadavky autorského práva na autorská díla.

¹⁸⁷ Podrobněji o D. Fosbury a jeho technice skoku do výšky „flop“ např.:

<http://www.olympic.org/en/content/Olympic-Athletes/All-Athletes/Athletes-FN-to-FZ/-Richard-Douglas-Fosbury-/> (29. 10. 2010); U sportů soupeřících lze jako příklad uvést „T formaci“ v americkém fotbalu (podrobněji k T-formaci např. http://en.wikipedia.org/wiki/T_formation

¹⁸⁸ Složitost/obtížnost sportovního prvku je zde třeba vnímat zejména ve vztahu k „míře“/“pravděpodobnosti“ splnění podmínky originality/jedinečnosti. Kvalita díla (včetně složitost) není primární otázkou autorského práva, nicméně podmínka originality/jedinečnosti v sobě implikuje předpoklad (vyžaduje) minimálního stupně složitosti díla, jež dovolí projevit osobnost autora v rámci tvořivosti /vytváření díla. Podrobněji zejména ve vztahu k choreografii např.: Barbara A. Singer, In Search of Adequate Protection for Choreographic Works: Legislative and Judicial Alternatives vs. the Custom of the Dance Community, 38 U. Miami L. Rev. 287 (1984) nebo Burrow-Giles Lithographic Co. v. Sarony, 111 U.S. 53, 58 (1884)

Druhá úroveň představuje přístup, kdy je omezení interpretováno široce, tedy tak, že se vztahuje na sportovní prvky (tj. i prvky složité a komplexní) a případně též sportovní komponenty - ve smyslu celých částí sportovního představení (nejširší interpretace), jsou zde další problematické aspekty, které je třeba zhodnotit.

Široce interpretované omezení autorského práva by, i z hlediska sportů estetických, zamezilo absolutní nemožnosti konání takového sportu, neřeší však otázku omezení sportovní soutěže - zejména ve smyslu fair-play. V případě sportů neestetických vyvstává též otázka, zda i tyto sporty (sportovní odvětví), popř. které konkrétně, přesahují rámec sportovních prvků a v nejširším pojetí i sportovních komponent, tedy takové, které by přesahovaly definovanou podmnožinu výluky. Fair play, zde zejména ve smyslu rovných podmínek sportovní soutěže, je přitom *conditio sine qua non* pro všechny sport, zejména výkonnostní a vrcholový. Exklusivní oprávnění provádět určitý sportovní prvek (popř. i jen ve vztahu ke sportovním komponentům) může ze své logické podstaty tuto rovnost soutěže eliminovat.¹⁸⁹ K této problematice se též vyjádřil soud v případě Motorola, který mj. uvedl „Ve světě sportu neznámá mnoho proklamace, že jste jediný sportovec, který může (nikoli dokáže – pozn. autora) provést daný sportovní výkon, pokud jste jediný sportovec, kterému je to dovoleno a ostatním je zakázáno to (byť i jen) zkusit.“¹⁹⁰

Pokud by tato výlučka měla mít maximální pozitivní účinek na zachování sportovní soutěže (absolutní možnosti soutěžit i relativní soutěže ve smyslu rovných podmínek a fair play) je nutné ji stanovit co nejdříve¹⁹¹ – tak, že výlučka obsáhne všechny sportovní prvky – jednoduché i složité a všechny sportovní komponenty – celé části sportovního výkonu a pro ochranu autorským právem ponechá pouze výsledný výkon (např. celou jízdu v krasobruslení) jako celek – sportovní představení, kompilaci jednotlivých sportovních prvků a komponent (částí) sportovního výkonu. Takový přístup dostatečně řeší problém absolutní nemožnosti konání sportu. Z hlediska fair play

¹⁸⁹ Ve světě sportu také neznámá mnoho proklamace, že jste jediný sportovec, který může (nikoli dokáže – pozn. autora) provést daný sportovní výkon, pokud jste jediný (sportovec), kterému je to dovoleno a ostatním je zakázáno to (byť i jen) zkusit. Id 74, str. 846 (případ Motorola)

¹⁹⁰ Id pozn. 74, str. 846 (případ Motorola)

¹⁹¹ Není zcela vyloučeno, aby tato situace nastala i v případě sportů neestetických.

ponechává též značný prostor a možnost pro individuální kreativitu soupeřů. Jediným problematickým důsledkem, jenž přetrvává i v tomto pojetí výluky, je otázka možnosti překonání soupeře lepším (sportovním) provedením (i zcela) stejného sportovního výkonu (stejně kompilace) – obdobně uvedený argument výše v rozhodnutí Motorola.¹⁹²

2.2.2. Omezení důležitosti sportovního nadání pro vítězství

Druhý zde hodnocený aspekt dopadu autorského práva na sport samotný je možnost omezení sportovního nadání, popř. i píce, na výsledek utkání/závodu. V případě, že sportovec vytvoří nový sportovní výkon/prvek, neznamena to ještě, že jej dokáže nejlépe provést. Možnost „lepších“ provedení nového sportovního výkonu/prvku na základě většího talentu nebo píce jiného sportovce a z toho vyplývající větší šance na vítězství by byla zdeformována ve prospěch autora.

Problematickým se v této souvislosti též jeví hodnocení – zejména též ve smyslu porovnání – jednotlivých předvedených výkonů. Hodnocení konkrétního technického provedení daného prvku např. v krasobruslení je obtížnější v případě nemožnosti jeho srovnání s technickým provedením jiných sportovců. Též v obecné rovině lze dojít k logickému závěru, že porovnání dvou „stejných“ prvků je možné provést lépe, nežli dvou prvků odlišných.

2.2.3. Další aspekty a sportovní důvody

Jako „doplňkové důvody“ v neprospěch akceptace sportu jako autorského díla jsou doktrínou uváděny dostatečná ochrana těchto zájmů sportovců prostřednictvím jiných instrumentů (zejména práva smluvního) a obtížnost praktického vymáhání (včetně určování výše škody apod.)¹⁹³.

¹⁹² Id 74 (případ Motorola)

¹⁹³ Smith. Jeffrey A.: Comment: It's Your Mome - No It's Not! The Application Of Patent Law To Sports Oves, 70 U. Colo. L. Rev. 1051 (University of Colorado Law Review), Summer 1999

Pozitivní dopady vyzdvihuje např. Weber.¹⁹⁴ Dle jeho mínění autorské právo povzbudí tvorbu nových sportovních výkonů/prvků, resp. jejich nové variace. Autorské právo tak bude působit pozitivně nejen na autora samého prostřednictvím ekonomického stimulu, ale též, a to zejména, na jeho „soupeře“, kteří budou nuceni se s touto situací vypořádat a to prostřednictvím zvýšené tvořivosti v nacházení nových (variací) sportovních výkonů/prvků.

2.2.4. Částečný závěr k části 2.2

Předchozí text naznačuje přítomnost specifických „potřeb“ a vlastností sportu. Autorské právo má v důsledku těchto specifíků, jak vyplývá z výše vedené polemiky, v naprosté většině případů vysoce negativní dopady na sport, přičemž stávající omezení a výjimky obsažené v autorském právu samotném neposkytují dostatečnou a potřebnou ochranu či vyvážení nevýhod pro sport. Částečnou výjimku tvoří „celé“ sportovní výkony v rámci zejména sportů estetických, ve kterémžto případě nelze učinit jednoznačný negativní závěr.

¹⁹⁴ Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000, str. 338n

3. Závěr

Nedílnou součástí závěru této práce tvoří poměrně rozsáhlé částečné závěry k jednotlivým částem 2.1.1, 2.1.2 a 2.2.

Na základě výše vedené diskuse lze dospět k závěru, že sporty (sportovní disciplíny) skládající se jen z jednoho či několika mála „jednoduchých“ sportovních pohybů, popř. sekvencí takovýchto pohybů, nenaplnují podmínky stanovené autorským zákonem na autorská díla z amerického ani českého pohledu, takovéto sporty nejsou autorskými díly. Tento závěr je platný též ve vztahu k částem „složitějších“ sportovních výkonů, jež odpovídají zde uvedenému pojetí. Jako příklady „celých“ sportovních výkonů lze uvést běh, plavání, jízda na kole, z částí sportovních výkonů (jež samy o sobě netvoří celý takový sportovní výkon) např. jednotlivé přihrávky ve fotbale, jednotlivé údery v Tea kwon-do, podání v tenise apod. Tyto sportovní pohyby nenaplnují podmínku subject matter a nevykazují dostatečný stupeň tvořivosti, a to ani ve stupni původnosti.

V případě sportů estetických dospívá autor této práce k názoru, že tyto sporty, resp. konkrétní celé sportovní výkony v těchto sportech, mohou za určitých okolností naplnit z hlediska analýzy právní všechny podmínky autorského práva kladené na autorská díla. Tento závěr je činěn zejména v teoretické autorskoprávní rovině a s vědomím možných limitujících faktorů vycházejících z vnitřních předpisů daného sportu.

Sporty soupeřící nerutinní stojí z hlediska závěru na pomezí mezi výše uvedenými skupinami. Autor této práce nebyl schopen dojít k jednoznačnému závěru, zda tyto sporty naplňují podmínky kladené na autorská díla, a to zejména ve vztahu k tvořivosti ve stupni jedinečnosti a „umělečnosti“ díla.

Výše uvedené závěry platí částečně obdobně pro americkou i českou úpravu. Vzhledem k nižším nárokům amerického autorského práva, zejména ve vztahu k tvořivosti, je pozitivní závěr k pojmání sportu za autorské dílo z amerického pohledu pravděpodobnější, a to jak ve smyslu teoretickém a praktickém pro přijetí těchto úvah,

tak i ve vztahu k jednotlivým sportovním výkonům/pohybům, jež jsou považovány za všechny podmínky autorského práva naplňující.

Výše uvedený závěr z hlediska možnosti ochrany sportu autorským právem – tedy z pohledu čistě (autorsko)právní analýzy, je nezbytné doplnit o pohled „vhodnosti“/“policy“ takové ochrany z pohledu sportovního.

Sport v řadě případů nespĺňuje podmínky kladené na autorská díla, není autorským dílem. V takovém případě není třeba se otázkou „vhodnosti/policy“ dále zabývat. Pokud, a v těch případech, kdy lze dospět k závěru, že sport naplňuje všechny znaky autorského díla, stává se otázka „vhodnosti/policy“ nanejvýše významnou. V této otázce autor práce dospívá k názoru, že dopady ochrany sportu autorským právem jsou ve mnoha případech silně negativní. Poskytnutí autorskoprávní ochrany by mělo být nanejvýše uváženo a při převážení negativních dopadů i přes naplnění podmínek autorského práva z důvodu materiálního odmítnuto.

Tento pro autorské právo radikální a neobvyklý postoj, jež zaujímá naprostá většina odborníků sportovního práva zabývajících se touto otázkou, je dán specifiky a unikátní povahou a vlastnostmi sportu.

Použitá literatura

Abromson, Henry M.: The Copyrightability of Sports Celebration Moves: Dance Fever or Just Plain Sick, 14 Marquette Sports Law Review, 571, 2003-2004

Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A.: Teorie práva. 1. vydání, Euroles Bohemia, Praha: 2001

Das, Proloy K.: Offensive Protection: The Potential Application of Intellectual Property Law to Scripted Sports Plays, 75 Ind. L.J. 1073 (Indiana Law Journal), 2000

Dimitrov D., Helmenstein C., Meissner A., Moser B., Schindler J.: Die makroökonomischen Effekte des Sports in Europa, Rakousko 2006

Fishkin, William J.: Next on Floor Exercise, Dominique Dawes: The Difficulties In Copyrighting Athletic Routines, 11 Seton Hall Journal of Sports Law 331, 2001

Gardiner, S. at el.: Sports Law. 3 vydání, Cavendish publishing, Great Britain, 2006
ISBN: 978-1-859-41894-9

Gerloch, A.: Teorie práva. 2. vydání, Aleš Čeněk, Dobrá Voda, 2001

Griffith, T.: Beyond the Perfect Score: Protecting Routine-Oriented Athletic Performance with Copyright Law, 30 Connecticut Law Review, 1997-1998

Halgreen, L.: European Sport Law – A Comparative Analysis of the European and American Models of Sport, Thomson A/S, København 2004

Hamerník, P.: Rozsudek Evropského soudního dvora Simutenkov – definitivní konec cizineckých kvót ve sportu v EU?, Právní rozhledy, č.21, 2005

Hamerník, P.: Sportovní právo s mezinárodním prvkem. 1. vydání, Praha: Auditorium, 2007

Hamerník, P.: Vývoj regulace sportu právem ES. Právník č.4, 2004

Jeisen, K.: Don't Sweat It: Copyright Protection for Yoga...Are exercise routines next?, 5 Cardozo Pub. L. Pol'y & Ethics J. (Cardozo Public Law, Policy & Ethics Journal), Spring 2007

Chaloupková, H., Svobodová, Holý, P.: Zákon o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) a předpisy související. Komentář. 2. vydání, Praha: C.H. Beck, 2004

Kief, S. F., Kramer, R. G, Kustadt, R. M.: It's Your Turn, But It's My Move: Intellectual Property Protection For Sports „Moves“, 25 Santa Clara Computer and High Tech L.J., 2008-2009 (přístupné z HeinOnline)

Králík, M.: Odpovědnost sportovce za škodu způsobenou sportovním úrazem při výkonu sportovní činnosti, Jurisprudence, č.5, 2005

Králík M.: Právo ve sportu. 1. vydání, Praha: C.H. Beck, 2001
ISBN: 80-7179-532-1

Kříž, J., Holcová, I., Korač, J., Křest'ánová, V.: Autorský zákon a předpisy související – komentář. Praha: Linde, 2. aktualizované vydání, 2005
ISBN: 80-7201-546

Kukkonen, Carl A.: Be a Good Sport and Refrain from Using my Pattented Putt: Intellectual Property Protection for Sports Related Movements, 80 Journal of the Patent and Trademark Office Society, 1998

Moberg, Brent C.: Football Play Scripts: A Potential Pitfall for Federal Copyrighr Lao?, 14 Marquette Sports Law Review, 2003-2004

Nimmer, Melville B. & Nimmer, David: Nimmer on Copyright, §2.09(F), 1996

Prusák, J.: Šport a právo (Úvod do dějin, teorie a praxe právnej zodpovednosti ve športě). Šport - Slovenskej telovýchovné vydavateľstvo, Bratislava, 1984

Sluka, T.: Profesionální sportovec (právní a ekonomické aspekty). 1. vydání, Havlíček Brain Team, 2007

Smith, Jeffrey A.: Comment: It's Your Move - No It's Not! The Aapplication Of Patent Law To Sports Moves, 70 U. Colo. L. Rev. 1051 (University of Colorado Law Review), Summer 1999

Susman, J.: Your Karma Ran Over My Dogma: Bikram Yoga and the (IM)Possibilities of Copyrighting Yoga, Loyola of Los Angeles Entertainment Law Review, Vol. 25, Issue 2 (2004-2005), pp. 245-274

Švestka, J., Dvořák, J a kolektiv: Občanské právo hmotné I. 5. vydání, Wolters Kluwer, a.s., Praha, 2009

Švestka, J., Dvořák, J. a kolektiv: Občanské právo hmotné III. 5. vydání, Wolters Kluwer, a.s., Praha, 2009; (Kříž, J., Holcová, I., Křest'ánová, V.: Autorské právo, Hlava 33)

Telec I., Tůma P.: Autorský zákon. Komentář, 1. vydání, Praha : C. H. Beck, 2007

Weber, Loren J.: Something in the Way She Moves: The Case for Applying Copyright Protection to Sports Moves, Columbia-VLA Journal of Law & the Arts, Vol. 23, 1999-2000 (Přístupné též z HeinOnline – 23 Colum.-VLA J.L. & Arts 317 1999-2000)

Encyklopedie

Encyklopedie Diderot - Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích, 1. vydání, Dům OP, Praha: 1998
ISBN (4.svazku): 80-85841-37-1

Ilustrovaný encyklopedický slovník - Ilustrovaný encyklopedický slovník. Academia, nakladatelství Československé akademie věd, 1. vydání, Praha: 1980, díl 1

Dokumenty veřejných institucí

EU a ČR

Evropská komise: Bílá kniha sportu – předložena dne 11.07.2007 v Bruselu – KOM (2007) 391 v konečném znění
dostupné např. na adrese: <http://www.msmt.cz/sport/bila-kniha-o-sportu> (18. 02. 2010)

Evropská Komise: Press release of July 24, 2003 (IP 03/1105)
dostupné např. na adrese:
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/03/1105&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en> (17. 03. 2010)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR: Analýza financování sportu v České Republice, 2009

dostupné např. na adrese: <http://www.msmt.cz/sport/analyza-financovani-sportu-v-ceske-republice> (18. 02. 2010)

Rada Evropy: Evropská charta sportu, 1992, součást Doporučení Rady Evropy č. (92) 13 REV

U.S.

Compendium II: Copyright Office Practices § 431 (dostupné na adrese: http://ipmall.info/hosted_resources/CopyrightCompendium/fplchome.asp - navštíveno naposledy 29. 07. 2010)

House of Representatives: Report No. 94- 1476 (Copyright Law Revision) , U.S. Government Printing Office 1979

Judikatura

U.S.

Alfred Bell & Co vs. Catalda Fine Arts, Inc. 191 F 2nd 99 (1951)

Baker vs. Selden, 101 U.S. 99 (1879)

Baltimore Orioles, Inc vs. Major League Baseball Players Association, 805 F 2d 663, (7th Cir. 1986)

Belistein vs. Donaldson Lithographing Co. 188 U.S. 239 (1903)

Federal Baseball Club of Baltimore vs. National League of Professional Baseball Clubs, 259 US 200 (1922)

Feist Publications, Inc. vs. Rural Telephone Service Co., Inc., 499 U.S. 340 (1991)

Hoopla Sports & Entertainment, Inc. v. Nike, Inc. 947 F. Supp. 347 (1996)

Horgan vs. Macmillan. Inc., 789 F.2d 157

Miller vs. Civil City of South Bend, 904 F.2d 1081 (7th Cir 1990)

Open Source Yoga Unity vs. Bikram Choudhury, No. C 03-3182 PJH, N.D. Cal. April 1, 2005

Sony Corp. of America et al. vs. Universal City Studios, Inc., et al., 464 U.S. 417 (1984))

The National Basketball Association and NBA Properties, Inc vs. Motorola, Inc. doing business as Sports Trax and Sports Team Analysis Aand Tracking Systems, Inc. doing business as STATS, 105 F.3d 841, (2d Cir. 1997), 939 F.Supp. 1071

ESD

C-36/74 Walrave a Koch v. Union Cycliste International et al. (1974) ECR 1405

C-13/76 Dona v. Mantero (1976) ECR 1333

C-191/91 Cristelle Deliege vs. Ligue francophone de judo et disciplines associees ASBL

British Broad. Corp. v. British Satellite Broad. Ltd., 1992 Ch. 141 (Eng. C.A.)

C-415/93 Union Royale Belgie des Sociétés de Football Association, Royal Club

Liegeois, UEFA vs. Jean-Marc Bosman and others (1996) ECR 5040

C-176/96 Jyri Lethomen and Castors Canada Dry Namur-Braien ASBL vs. Fedératon royale belge des societés de basketball ASBL

Legislativa

Listina základních práv a svobod (Listina) usnesení předsednictva ČNR o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, uveřejněné pod č. 2/1993 Sb.

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva) – Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb.

zákon č. **40/1964 Sb.**, občanský zákoník (občanský zákoník, OZ)

zákon č. **60/2000 Sb.**, o ochraně olympijských symbolik

zákon č. **121/2000 Sb.** o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)

zákon č. **115/2001 sb.** o podpoře sportu

U.S. Const. (Ústava Spojených států amerických)

17 U.S.C. („Copyright Act“)

35 U.S.C. §1 at seq. („Patent Act“)

Úmluva o zřízení Světové organizace duševního vlastnictví, podepsána ve Stockholmu dne 14. července 1967 – text ve znění vyhl. č. 69/1975 sb. (ve znění pozdějších předpisů)

Internet

- http://en.wikipedia.org/wiki/NFL_on_television (23. 3. 2009)
- <http://is.cuni.cz/studium/predmety/index.php?do=predmet&kod=HV1542> (23.02.2010)
- <http://portal.zcu.cz/wps/portal/prohlizeni> (23.02.2010)
- <http://www.upol.cz/fakulty/pf/katedry-a-pracovistekontakty-pf/katedra-spravniho-prava-a-spravni-vedy/sportovni-pravo/> (23.02.2010)
- http://ipmall.info/hosted_resources/CopyrightCompendium/fplchome.asp (29. 07. 2010)
- <http://www.olympic.org/en/content/Olympic-Athletes/All-Athletes/Athletes-FN-to-FZ/-Richard-Douglas-Fosbury-/> (29. 10. 2010)
- <http://www.youtube.com/watch?v=Py5NfEv6c6s> (28. 09. 1010)
- <http://www.youtube.com/watch?v=-bbzHdqUUFU&feature=related> (28. 09. 2010)
- http://en.wikipedia.org/wiki/T_formation (29. 10. 2010)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Art#See_also (6. 10. 2010)
- <http://plato.stanford.edu/entries/art-definition/> (6. 10. 2010);

Ostatní

Halgeen, Lars: přednáška na téma Intellectual Property Rights v rámci předmětu Sports Law, Københavns Universitet, Spring 2008

Křesťanová, V: konzultace k diplomové práci, 2010

*Všechny překlady použité v tomto díle z angličtiny a němčiny jsou vlastními neoficiálními překlady autora.

Abstract

Sports and Intellectual Property Law

–

Copyright Focus

Intellectual property affects with bigger or lower intensity almost all areas of modern society, sports not being an exception. Inventions of new technologies allow sportsmen and sportswomen to reach better results and to compete in new sports disciplines. Impact of broadcasting rights and branding of teams and their sponsors were detrimental to financial growth of sports and allowed sports to become a quasi-religion for many people round the world. Audience is attending sports for mental satisfaction and other reasons similar to those for visiting theater. In ancient Greek Olympics were sportsmen in direct competition with poem writers or rhetoricians.

This thesis focuses on copyright ability of “Sports” itself (term “Sports” is used in this thesis as including sports moves/complexes of sports moves and sports events).

In “Part 1 – Introduction” is discussed the role of intellectual property in sports and the role of sports in modern society in general but yet with more details. Farther, in part 1 are set forth definitions of terms used later in the thesis.

Part 2 examines the legal possibility of copyrighting sports first from the U.S. point of view - where this matter was already brought to attention by several scholars and several papers have focused in part or fully on this topic - and later from Czech point of view – where this thesis counts as very first in this area.

Part 2 continues with assessing the impact of awarding sports copyright protection for sports policy and its existence as well as basic role and function in society.

“Part 3 – Conclusion”, based on previous parts, and is taking the position that many sports could from legal point of view reach copyright protection. Though many

other sports, primarily the basic ones, will not satisfy requirement for creativity and subject matter and will be considered mere ideas, eventually will prevail their functionality and being considered as f. ex. a system.

This conclusion can be made for both the U.S. a Czech law; however, due to the lower demands of U.S copyright for creativity (originality in the U.S. vs. result of unique creativity in Czech) there will be “less sports” satisfying all legal requirements in Czech than in the U.S.

Final consideration taking into account (sports) policy however shows that in most of the cases issuing of copyright for sports would have a prevailing negative (detrimental) effect.

In some sports and under special circumstances (f. ex. ice-skating routine as a whole) this prevailing negative impact can be diminished in so far that awarding a copyright in such cases becomes possible.

Abstrakt

Sport a právo duševního vlastnictví

-

zejména autorskoprávní aspekty

Duševní vlastnictví ovlivňuje s větší či menší intenzitou téměř všechny oblasti lidského života v moderní společnosti, sport nevyjímaje. Vynálezy nových technologií umožňují sportovcům a sportovkyním dosahovat lepších výsledků či soutěžit ve zcela nových sportovních disciplínách. Dopady vysílacích práv a „branding“ sportovních týmů, sportovců a jejich sponzorů byly a jsou rozhodujícím faktorem finančního rozmachu sportu a umožnily jeho přetvoření v quasi náboženství mnoha lidí po celém světě. Diváci/obecenstvo se sportovních klání účastní pro potřeby duševního uspokojení a jiné důvody obdobné těm pro které lidé navštěvují divadla. V antickém Řecku soutěžili na olympijských hrách sportovci s básníky, řečníky a jinými umělci.

Diplomová práce se zaměřuje zejména na autorskoprávní aspekty „sportu samotného“ (termín „sport“ je v práci užíván ve smyslu zahrnujícím jednotlivé sportovní pohyby, kombinace pohybů (sportovní komponenty) i celá sportovní klání či zápasy (sportovní události).

V Části 1 – „Úvod“ je nejprve podrobněji diskutována role duševního vlastnictví ve sportu a posléze role sportu v moderní společnosti. Část 1 obsahuje též definice některých pojmů užívaných dále v této práci.

Část 2 – „Sport – autorské dílo?“ nejprve analyzuje právní možnost autorskoprávní ochrany sportu. Podrobně hodnotí, zda sport, případně které jeho části a za jakých okolností, splňuje jednotlivé podmínky kladené autorským právem na autorská díla, a to nejprve z pohledu práva amerického – kde je tato otázka mezi odborníky sportovního práva již živě diskutována a kde již bylo vydáno několik odborných prací na

toto téma – a posléze též z pohledu práva českého – kde tato práce představuje naprosté novum v této oblasti.

Část 2 pokračuje po rozboru „možnosti“ ochrany z čistě autorskoprávního hlediska analýzou dopadů případného poskytnutí takové autorskoprávní ochrany sportu z hlediska sportu samotného („policy“), a to zejména ve vztahu k jeho zvláštnostem a specifickému postavení a roli ve společnosti.

Závěr je učiněn jednak ke každému z výše uvedených otázek v části 2 samostatně (částečný závěr k dané problematice) a jednak jako „konečný“ závěr v části 3.

Autor této práce dochází na základě v předešlých částech vedené diskuse k závěru, že mnohé sporty - primárně ty „jednoduché“ - neuspokojí požadavky autorského práva, zejména pak podmínku tvořivosti a „subject matter“ a lze je považovat spíše za idey či systémy bez autorskoprávní ochrany. Mnohé jiné sporty, mezi něž lze uvést zejména sporty estetické, s poněkud většími pochybnostmi i některé sporty soupeřící nerutinní, však z čistě právního pohledu naplňují požadavky kladené autorským právem na autorská díla.

Tento závěr lze v obecné rovině učinit ve vztahu k americkému, tak českému pohledu. Z důvodu nižšího požadavku amerického práva na tvořivost (původnost v U:S. oproti jedinečnosti v ČR) budou nicméně některé sporty uspokojující tuto podmínku z pohledu práva amerického vyloučeny z ochrany dle práva českého.

Zejména v případech, kdy lze dospět na základě analýzy právní k závěru, že sport splňuje podmínky kladené na autorská díla, nabývá na významu rozbor a závěr týkající se otázky „vhodnosti“/„policy“. Z tohoto pohledu se ukazuje, že by poskytnutí autorskoprávní ochrany mělo ve většině případů výrazně převažující negativní dopad na sport. Pouze v některých spíše výjimečných případech (např. krasobruslařské představení jako celek) je tento negativní dopad výrazně umírněn, a to za určitých okolností do takové míry, že se vhodnost (a potřeba) „odepření“, autorskoprávní ochrany stává výrazně méně jednoznačná.

Klíčová slova

Česky:

Sport
Autorská práva
Český a americký pohled

Anglicky:

Sport
Copyright
Czech and American approach